

VARTIOSAAREN HUVILA- JA RANTA-ALUEEN KEHITTÄMISSUUNNITELMA

17.12.2014

STUDIO PUISTO
ARKKITEHDIT OY

VARTIOSAAREN HUVILA- JA RANTA-ALUEEN KEHITTÄMISSUUNNITELMA

SISÄLLYSLUETTELO

1 ALUKSI		4 HUVILOIDEN PIHAPIIRIEN KEHITTÄMINEN	
1.1 Kehittämissuunnitelman taustaa	3	4.1 Sunnanvikin huvila ja puutarha, julkinen virkistysalue	34
2 VARTIOSAAREN RANTA-ALUEEN KEHITTÄMISEN PERIAATTEET		4.2 Stuganin ja Jannebergin alue, koululaisryhmät, lastensuojelu- ja nuorisotoiminta	38
2.1 Suunnitelman periaatteet ja lähtökohdat	4	4.3 Kaislikon kulttuuritoiminta	40
2.2 Aluekehityskartta suunnittelun työkaluna	4	4.4 Ny-Torp, lähiliikunta ja uusi asuminen	42
3 HUVILA- JA RANTA-ALUEEN KEHITTÄMISSUUNNITELMA			
3.1 Vanhan huvilakannan täydennysrakentamisen periaatteet	13		
3.1.1 Puutarhat osana rakennuskokonaisuutta			
3.1.2 Täydentävät asuin- ja talousrakennukset huvilan pihapiiriin, lisärakentamisen periaatteet			
3.1.3 Vanhojen huviloiden täydennysrakentaminen, laajennukset olemassa olevaan rakennukseen			
3.2 Uudisrakennuskokonaisuudet, rakennettu siirtymävyöhyke	21		
3.2.1 Rakennettu siirtymävyöhyke, kylänraitti			
3.2.2 Rakennettu siirtymävyöhyke, uudet pihapiirit			
3.3 Pienimittakaavainen rantarakentaminen	22		
3.3.1 Uimahuoneet ja odotuskopit			
3.3.2 Laiturit			
3.3.3 Rantamuurit ja kivipengerrykset			
3.3.4 Rantasaunat			
3.4 Julkisen ja yksityisen tilan rajaaminen	25		
3.5 Julkinen rantapuisto ja lähimetsä	25		
3.5.1 Metsänhoidon periaatteet			
3.5.2 Hyötypuutarhat			
3.5.3 Lasten leikkialueet ja julkiset pelikentät			
3.6 Ranta-alueen kulkureitit	28		
3.7 Pysäköintijärjestelyt ranta-alueella	29		
3.8 Hulevesien ohjaus	29		
3.9 Pienvenesatama	29		
3.10 Kunnostusmenetelmät, periaatteet	29		
3.11 Yhteenvedo tehokkuuksista	32		
		Ohjausryhmän jäsenet:	Kehittämissuunnitelman tekijät:
		Ritva Luoto, Ksv	Studio Puisto Arkkitehdit Oy
		Niina Strengell, Ksv	Emma Johansson
		Riitta Salastie, Ksv	VSU maisema-arkkitehdit Oy
		Maria Karisto, Ksv	Tommi Heinonen
		Anne Kangasniemi, Ksv	Saara Oilinki
		Maria Isotupa, Ksv	Ateljee Suojo Ky
		Sari Saresto, Helsingin kaupungin museo	Eija Syväilo
		Erik Nieminen, Kv Tilakeskus	Kerttu Loukusa
		Jani Kuokkanen, Kv Tonttiosasto	
		Birgitta Rossing, HKR	Taitto: Kerttu Loukusa

Näkymä Vartiosaaren "Kaisankallion" näköalapaikalta Laajasaloon päin. / Valokuva: Eija Syväilo 2013

1 ALUKSI

1.1 KEHITTÄMISSUUNNITELMAN TAUSTAA

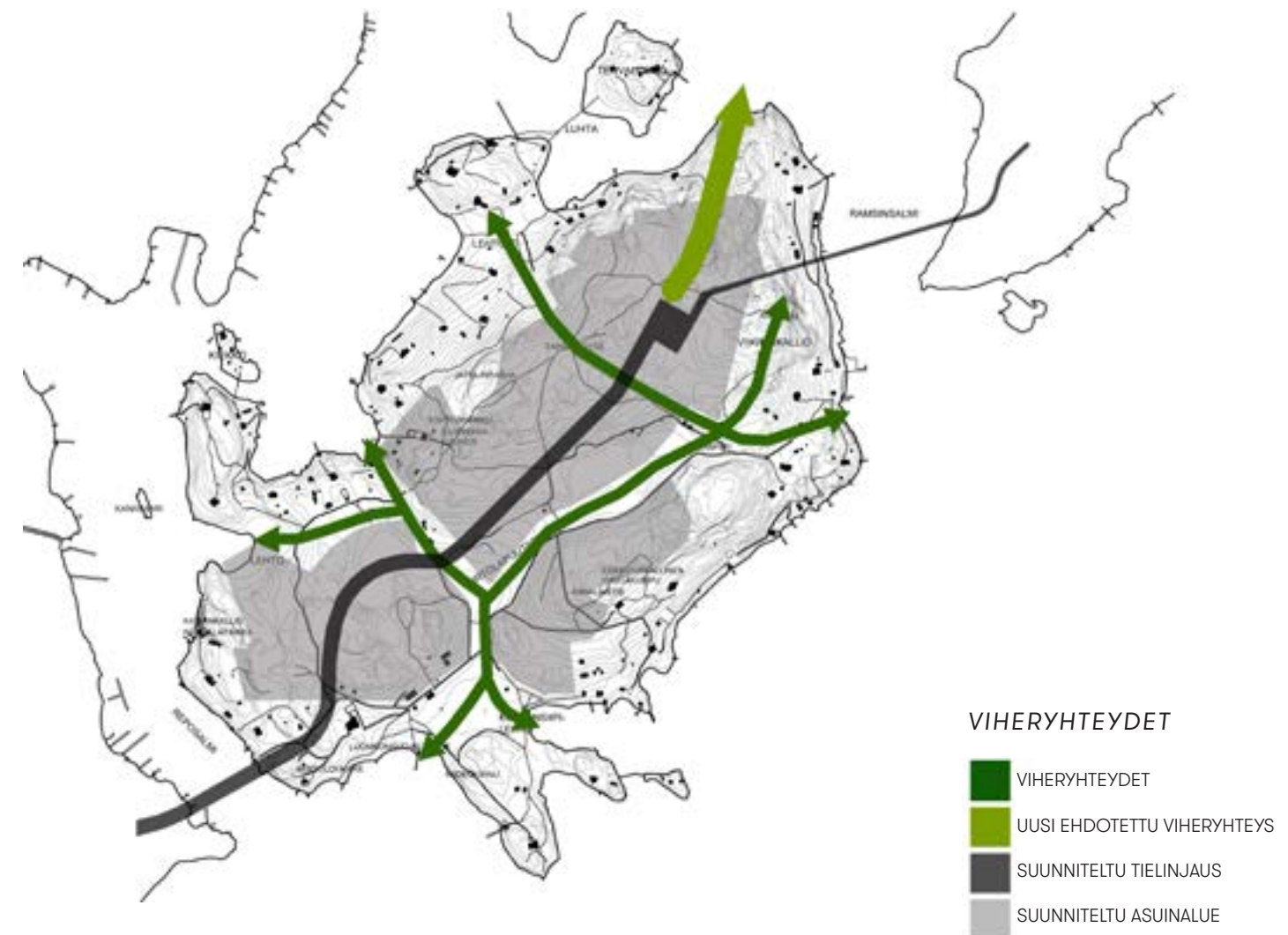
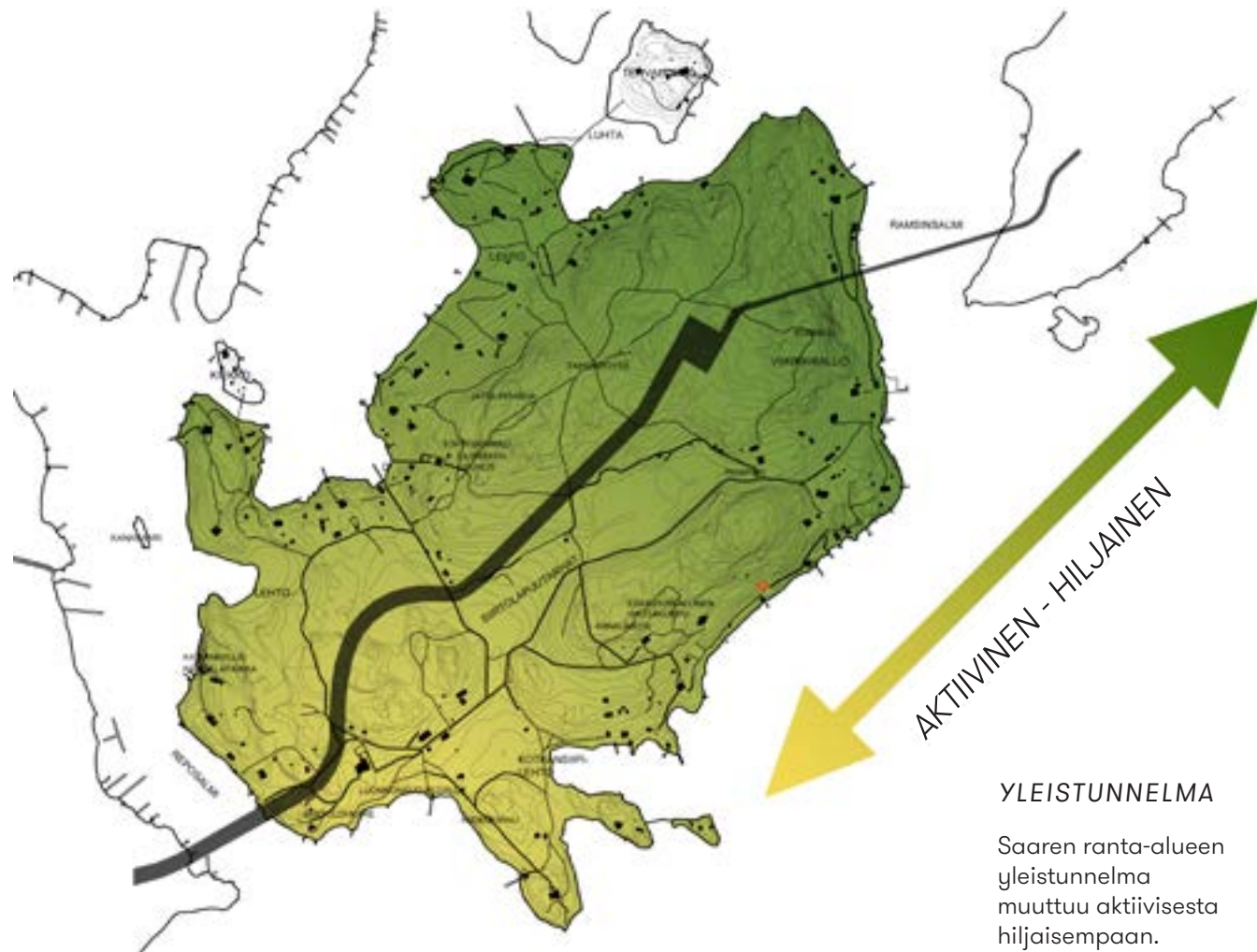
Vartiosaaren huvila- ja ranta-alueen kehittämissuunnitelma on tehty Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston toimeksiannosta konsulttityönä kesän ja syksyn 2014 aikana. Työn ovat suorittaneet Studio Puisto arkkitehdit Oy työryhmässä Ateljee Suojo ky:n ja VSU maisema-arkkitehdit Oy:n kanssa. Työryhmään kuuluvat arkkitehdit Emma Johansson, Eija Syväilo ja Kerttu Loukusa sekä maisema-arkkitehti Tommi Heinonen sekä tekniikan kandidaatti (maisema-arkkitehtuuri) ja luonnontieteen kandidaatti (biologia) Saara Oilinki.

Työ käynnistyi kesäkuussa 2014 ja sitä on tehty kuuden kuukauden ajan. Työn kulkua on ohjannut kaupunki-

suunnitteluviraston koolle kutsuma ohjausryhmä ja Vartiosaari-projektin vetäjä, arkkitehti Ritva Luoto on toiminut sen koollekutsujana. Vartiosaaren kehityssuunnitelmasta on tiedotettu saaren maanomistajille ensin tiedostustilaisuudessa kesäkuun alussa Vartiosaaren Iso-Hovissa ja toisessa tapaamisessa Laiturilla lokakuun puolessa välissä, missä heillä oli mahdollisuus kommentoida ja vaikuttaa tehtyihin ranta-alueen luonnossuunnitelmiin. Kehittämissuunnitelmaa käytetään jatkossa Vartiosaaren osayleiskaavan ja asemakaavojen viitesuunnitelmana sekä ohjeena huviloiden ja tonttien myyntiä sekä vuokraehtoja laadittaessa.

2 VARTIOSAAREN RANTA-ALUEEN KEHITTÄMISEN PERIAATTEET

2.1 SUUNNITELMAN PERIAATTEET JA LÄHTÖKOHDAT

Vartiosaari on luokiteltu Museoviraston toimesta valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi eli RKY-alueeksi osana Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus -kokonaisuutta.

Saaren kulttuuriympäristöstä on tehty Vartiosaaren kulttuuriympäristöselvitys sekä sitä täydentävä inventointikortisto, jonka ovat laatineet Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit vuonna 2013. (Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisu 2013:2) Nyt tehty huvila- ja ranta-alueen kehittämissuunnitelma pohjautuu inventoinneissa määriteltyihin arvotuksiin kulttuuriympäristön säilymiseksi kokonaisuutena. Muita työssä käytettyjä selvityksiä ovat Vartiosaaren maisemaselvitys (Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisu, Ympäristötoimisto 2011, Koponen), Vartiosaaren lepakkoselvitys (Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisu 2012, FCG Suunnittelu ja tekniikka, Wermundsen, Mäkelä) sekä Itä-Helsingin kulttuuripuisto- kehittämissuunnitelma (Helsingin kau-

punkisuunnitteluvirasto, asemakaavaosaston selvityksiä 2012:1).

Ranta-alueelle on osoitettu vain harkittuihin paikkoihin hyvin pienimittakaavaista, vanhoille huviloille alisteista täydennysrakentamista, joka korostaa ja tukee vanhan alueen henkeä ja huvilakantaa sekä saaren rantojen vehreyden säilymistä. Arvokkaimiksi luokiteltujen huvilojen pihapiirit ovat olleet erityisessä tarkastelussa ja osaan niistä on osoitettu palauttavia toimenpiteitä, erityisesti puutarhojen osalta.

2.2 VARTIOSAAREN ALUEKEHITYSKARTTA SUUNNITTELUN TYÖKALUNA

Vartiosaari on luontoarvoiltaan monimuotoinen ja rikas. Ranta- ja huvila-alueen suunnitelmassa on pyritty huomiomaan luontoarvoja mahdollisimman paljon, ja tavoitteena on säilyttää ranta-alueilla Vartiosaaren metsäinen ilme ja luontotietojärjestelmän arvokkaat kasvikohteet.

Suunnittelun työkaluksi tässä työssä on laadittu Vartiosaaren huvila- ja ranta-alueen aluekehityskartta, jossa on eritelty rannalla sijaitsevia merkittäviä alueita ja määritelty sekä kulttuurihistoriallisesti että luontoarvoiltaan tärkeitä kohteita.

Helsingin luontotietojärjestelmän mukaan ranta-alueella on kasvillisuutensa puolesta kuusi arvokasta luontokohtetta, kuten Vartiosaaren kalliosoistuma ja Rahkonien tervalepikko. Kyseiset kasvillisuudeltaan arvokkaat kohteet on merkitty Vartiosaaren huvila- ja ranta-alueen aluekehityskarttaan.

Osa Vartiosaaren rantametsistä on arvokkaiden kasvilisuuskohteiden lisäksi arvokkaita linnuston, kääpien tai metsäarvojen vuoksi. Linnustollisesti arvokkaita alueita sijaitsee erityisesti saaren koillis- ja luoteisosassa, missä ne ulottuvat rantaan asti. Kääpiensä puolesta arvokas alue sijoittuu ranta-alueella Liisa-huvilan (tontti 5:625) pohjoispuolelle. Arvokkaat metsäalueet ulottuvat ranta-

OTE 1 POHJOINEN

VARTIOSAAREN HUVIDA- JA RANTA-ALUEEN ALUEKEHITYSKARTTA 1:2000, (PIENENNÖS)

MERKINTÖJEN SELITYKSET

Maiseman kannalta tärkeä metsäinen vyöhyke
 Alue säilytetään pääosin metsäisenä, tavoitteena on säilyttää sulkeutunut maisematila ja puustoinen yleisilme. Vyöhyke toimii sekä vihervyöhykkeenä, huviloiden taustametsänä että virkistymetsänä. Alueelle voidaan sijoittaa pienimuotoisia rakennuksia ja linjata uusia reittejä. Huom. Alueeseen kuuluu myös joitakin ruovikkoalueita, jotka säilytetään nykyisellään.

Säilytettävä kasvillisuus/geologinen/geomorfolginen kohde
 Arvokas luontokohde säilytetään pääosin nykyisellään. Saavutettavuutta voidaan osin lisätä. Helsingin ympäristökeskuksen luontotietojärjestelmän mukaiset:

- Luontokohteet:**
- Vartiosaaren lounaisranta, luonnonsuojelualue
  - Rahkonien tervalepikko
  - Vartiosaaren luoteinen lehtoalue
  - Pohjois-Vartiosaaren lehdot
  - Vartiosaaren ja Tervaluodon välinen luhta
  - Vartiosaaren kallioistuma
- Geologiset/geomorfologiset kohteet:**
- Arvokas kallioalue
  - Vanha luuskelouhos
  - Siirtolohkare
  - Hiidenkirju

Säilytettävä/kehitettävä huvilamielinen, puutarhakulttuurin ja maisemakuvan kannalta arvokas kokonaisuus
 Huvia ja siihen liittyvä lähimäntö ja ranta-alue säilytetään pääosin nykyisellään ja/tai kunnostetaan. Alueelle voi tarpeen vaatiessa hyvin suunnitellusti rakentaa pieniä pelkettä, talousrakennuksia tms. Huvilan lähimäntöä hoidetaan mm. raivaamalla vesaikkoja, avaamalla näkymiä ja poistamalla huonokuntoisia puita. Huvilan kuuluvia istutuksia ylläpidetään. Alueella olevia poikueverkostoja voidaan vahvistaa ja joitakin uusia poikuejauksia voidaan luoda. Huomi! Kivimuurit, rantamuurit ym. pyritään säilyttämään myös muilla alueilla.

Huvilavyöhykkeeseen läheisesti liittyvä alue

Säilytettävä/kehitettävä avoin-puolivoimainen alue
 Alueen tulisi tilallisesti pysyä nykyisenkaltaisena, avoimena-puolivoimaisena tilana. Alue sopii virkistyskäyttöön, myös viljelypaistoja voidaan sijoittaa alueelle.

Erittäin harkittua rakentamista kestävä/ huvila-alueita vahvistava täydennysrakentaminen
 Maisemaan ja huvilarakentamiseen sovitettua, pienmittakaavaista rakentamista kestävä alue. Olevaa puustoa ja kulttuuripiireitä tulee pyrkiä säilyttämään tonteilla mahdollisimman paljon.

Harkittua rakentamista kestävä alue
 Maisemaan sovitettua rakentamista kestävä alue. Olevaa puustoa tulee pyrkiä säilyttämään tonteilla mahdollisimman paljon.

Pienvenesataman rakentamisen kestävä alue
 Pyritään säilyttämään olevaa kasvillisuutta/kalliota osana satamaa.

Puutarhataiteen tai -kulttuurin kannalta arvokas kokonaisuus
 Säilytetään nykyisellään tai pyritään kunnostamaan/palauttamaan kadonnutta puutarhapiireitä (muurit, polut jne.).

Puutarhataiteen tai -kulttuurin kannalta arvokas kokonaisuus: Palautettava/kunnostettava huvilapuutarha
 Huvilan puutarhat kunnostetaan, mm. vesaikat raivataan ja näkymiä avataan. Kunnostus ulotetaan rantaan asti. Puutarhoissa tulee suorittaa perusteellinen inventointi ennen kunnostuksen tekemistä. Kunnostussuunnitelma vaaditaan. Kunnostamisessa käytetään apuna puutarhoista olevia suunnitelmia ja valokuvia sekä muuta tietoa. Palautettujen huviloiden puutarhoja voidaan mahdollisuusien mukaan ottaa hyötykäyttöön, mm. ravintoloiden ulkoalueina. Historialliset arvot sovitetaan nykytilanteen mukaan.

Huvilan hyötypuutarha, mahdollisuusien mukaan säilytettävä/kehitettävä
 Vanhat hyötypuutarhat otetaan mahdollisuusien mukaan uudelleen hyötykäyttöön, esimerkiksi julkiseksi hedelmä-, marja- ja hyötytarhoiksi. Ovat rakenteet kuten kivimuurit kunnostetaan.

Pelkettä, mahdollisuusien mukaan säilytettävä/kehitettävä
 Oleva pelkettä. Pyritään mahdollisuusien mukaan säästämään/kehittämään toiminnoltaan vastaavaksi.

SR Suojeltu rakennus.
 Kartalla sr-merkinnällä osoitettujen rakennusten suojelumääräykset ja suojelualueen tutkitaan tarkemmin asemakaavavaiheessa.

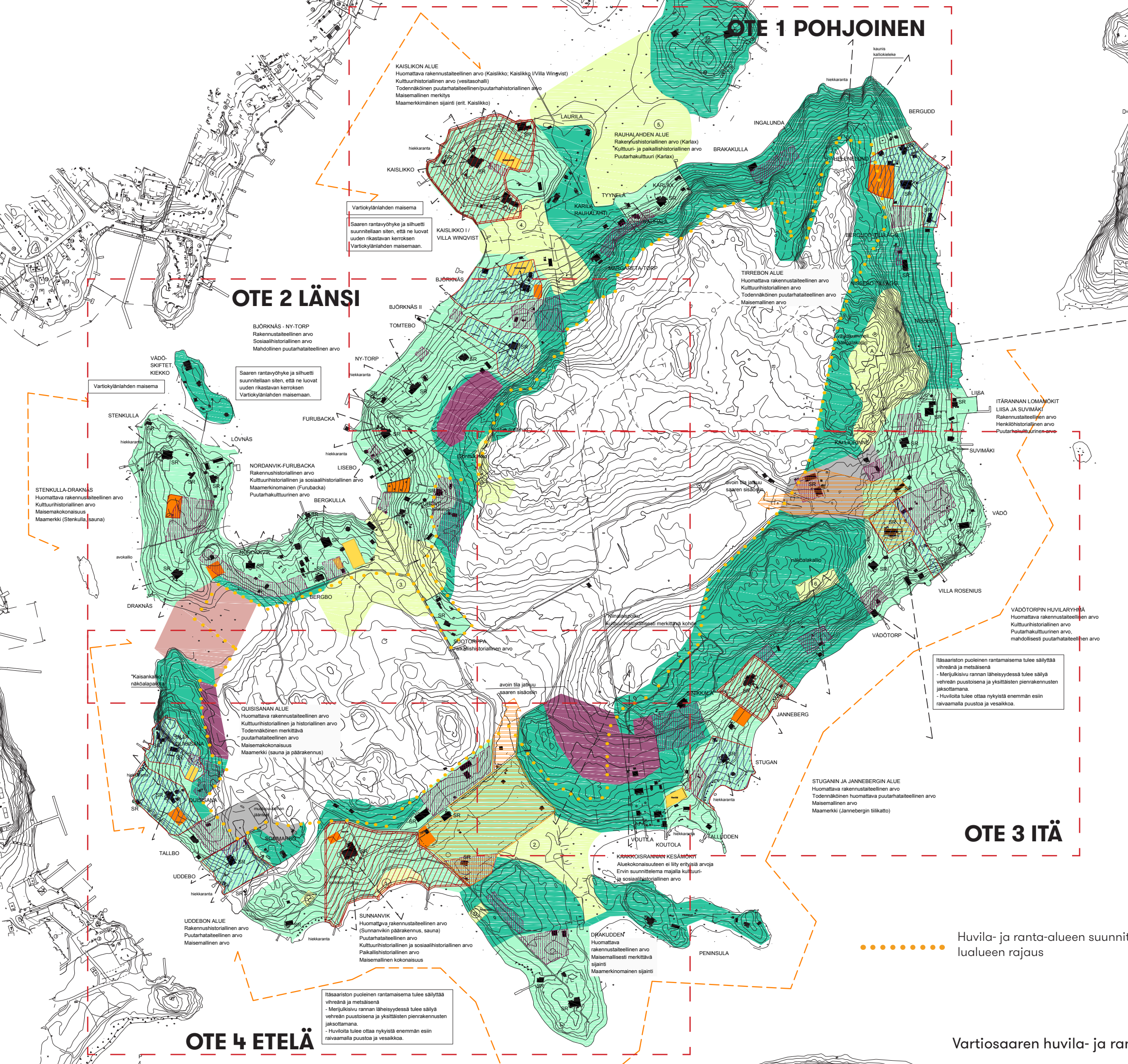
Merkittävä näkymä saaresta merele

Merkittävä näkymä mereltä/mantereelta saaren

OTE 2 LÄNSI

OTE 3 ITÄ

OTE 4 ETELÄ

KAISLIKON ALUE
 Huomattava rakennustaitteellinen arvo (Kaislikko; Kaislikko I/Villa Wingvist)
 Kultuurihistoriallinen arvo (vesitasku)
 Todennäköinen puutarhataiteellinen/puutarhahistoriallinen arvo
 Maisemallinen merkitys
 Maamerkinomainen sijainti (erit. Kaislikko)

RAUHALAHDEN ALUE
 Rakennustaitteellinen arvo (Karlax)
 Kulttuuri- ja paikallishistoriallinen arvo
 Puutarhakulttuuri (Karlax)

BJÖRNÄS - NY-TORP
 Rakennustaitteellinen arvo
 Sosiaalishistoriallinen arvo
 Mahdollinen puutarhataiteellinen arvo

TIRREBON ALUE
 Huomattava rakennustaitteellinen arvo
 Kultuurihistoriallinen arvo
 Todennäköinen puutarhataiteellinen arvo
 Maisemallinen arvo

NORDANVIK-FURUBACKA
 Rakennustaitteellinen arvo
 Kultuurihistoriallinen ja sosiaalishistoriallinen arvo
 Maamerkinomainen (Furubacka)
 Puutarhakulttuurin arvo

STUGANIN JA JANNEBERGIN ALUE
 Huomattava rakennustaitteellinen arvo
 Todennäköinen huomattava puutarhataiteellinen arvo
 Maisemallinen arvo
 Maamerkki (Jannebergin tilikatto)

QUISISANAN ALUE
 Huomattava rakennustaitteellinen arvo
 Kultuurihistoriallinen ja historiallinen arvo
 Todennäköinen merkittävä puutarhataiteellinen arvo
 Maisemakokonaisuus
 Maamerkki (sauna ja päärakennus)

Itäsaariston puoleinen rantamaisema tulee säilyttää vihreänä ja metsäisenä
 - Merijukisvu rannan läheisyydessä tulee säilyä vihreän puustoisena ja yksittäisten pienrakennusten jakottamana.
 - Huviloita tulee ottaa nykyistä enemmän esiin raivaamalla puustoa ja vesaikkoja.

SUNNANVIK
 Huomattava rakennustaitteellinen arvo (Sunnanvikin päärakennus, sauna)
 Puutarhataiteellinen arvo
 Kultuurihistoriallinen ja sosiaalishistoriallinen arvo
 Paikallishistoriallinen arvo
 Maisemallinen kokonaisuus

KARVOISRANNAN KESÄMÖKIT
 Aluekokonaisuuteen ei liity erityisiä arvoja
 Ervin suunnittelema majailta kulttuuri- ja sosiaalishistoriallinen arvo

Itäsaariston puoleinen rantamaisema tulee säilyttää vihreänä ja metsäisenä
 - Merijukisvu rannan läheisyydessä tulee säilyä vihreän puustoisena ja yksittäisten pienrakennusten jakottamana.
 - Huviloita tulee ottaa nykyistä enemmän esiin raivaamalla puustoa ja vesaikkoja.

Huvila- ja ranta-alueen suunnitelualueen rajaus

Huviloihin saavutaan vesiteitse, joten laiturit ovat yksi merkittävimpiä tekijöitä saaren miljöössä.
/ Valokuva: Kerttu Loukusa 8/2014

vyöhykkeelle asti mm. itä- ja etelärannalla sekä saaren länsiosassa olevassa lahdelmassa.

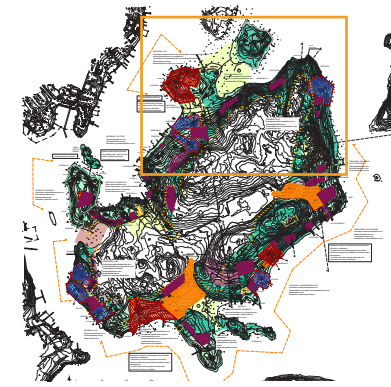
Helsingin luontotietojärjestelmän mukaan koko saari on arvokas lepakkoalue (arvoluokka I). Tarkemmassa Vartiosaaren lepakoselvityksessä (FCG/ Wermundsen, Mäkelä, 2012) lepakoiden ruokailualueet sijaitsevat erityisesti saaren etelä-, pohjois- ja länsirannoilla ja niiden tuntumassa. Lepakoiden talvehtimipaikkoja sijoittuu huvila-alueella sijaitseviin vanhoihin rakennuksiin.

Vartiosaaren rannoilla on useita geologisesti ja geomorfologisesti arvokkaita ja kiinnostavia alueita. ”Viikinkikallio” on merkittävä näköalapaikka. ”Tonttukirkon” seutu kuuluu vanhaan liuskelouhokseen. Näiden lisäksi Sunnavikin luona sijaitsevat siirtolohkare ja hiidenkirnu. Nämä kohteet on merkitty aluekehityskarttaan.

Saaren rannat ovat merkittäviä myös maisemallisesti. Ranta-alue on huvilakulttuurivaikutteista rantavyöhykettä, osin luonnontilaista metsää. Saarta tarkastellaan pääosin Laajasalosta, Tammisalosta ja mereltä, mikä korostaa rantojen maisemallista merkitystä. Saaren rannat hahmottuvat nykyään verraten puustoisina huvilaraken-

nusten pilkottaessa paikoitellen puiden lomasta. Niemenkärkien huvilat ovat maisemallisia maamerkkejä. Huvilat erottuvat maisemallisina maamerkkeinä myös saarella kuljettaessa, esimerkiksi Jannebergin huvila näyttäytyy kulkutien näkymän päätteenä.

Huviloilla on ollut ja on osin myös edelleen monipuolisia puutarhoja, joista osa on puutarhataiteen tai -kulttuurin kannalta arvokkaita. Osalla huvilapuutarhoista on myös maisemallista arvoa esimerkiksi niemen kärjessä sijaitessaan. Osa huvilapuutarhoista on hoitamattomuuksien kasvanut umpeen, rapistunut tai kokonaan hävinnyt. Vanhojen puutarhojen aiheita, kuten kivirakennelmia ja vanhaa puutarhakasvillisuutta voi kuitenkin havaita vielä maastossa. Arvokkaat puutarhat on merkitty aluekehityskarttaan Vartiosaaren kulttuuriympäristöselvityksen sekä sitä täydentävän inventointikortiston mukaisesti. Selvitystä on käytetty myös muiden aluerajausten tekemisen yhtenä lähtötietona. Jatkosuunnittelussa ranta-alueella sijaitsevien puutarhaelementtien sijoittuminen tulee mitata digitaalisesti maastossa ja tarvittaessa muokata suunnitelmaa.

VARTIOSAAREN HUVILA- JA RANTA-ALUEEN ALUEKEHITYSKARTTA 1:2000 OTE 1, POHJOINEN

MERKINTÖJEN SELITYKSET

Maiseman kannalta tärkeä metsäinen vyöhyke Alue säilytetään pääosin metsäisenä, tavoitteena on säilyttää sulkeutunut maisematila ja puustoinen yleisilme. Vyöhyke toimii sekä vihervyöhykkeenä, huviloiden taustametsänä että virkistymetsänä. Alueelle voidaan sijoittaa pienimuotoisia rakennuksia ja linjata uusia reittejä. Huom. Alueeseen kuuluu myös joitakin ruovikkoalueita, jotka säilytetään nykyisellään. Säilytettävä kasvillisuus/geologinen/geomorfologinen kohde Arvokas luontokohde säilytetään pääosin nykyisellään. Saavutettavuutta voidaan osin lisätä. Helsingin ympäristökeskuksen luontotietojärjestelmän mukaiset: Luontokohteet: 1. Vartiosaaren lounaisranta, luonnonsuojelualue 2. Rahkonien tervalepikko 3. Vartiosaaren luoteinen lehtoalue 4. Pohjois-Vartiosaaren lehdot 5. Vartiosaaren ja Tervaluodon välinen luhta 6. Vartiosaaren kallioistuma Geologiset/geomorfologiset kohteet: A. Arvokas kallioalue B. Vanha liuskelouhos C. Siirtolohkare D. Hiidenkirnu	Harkittua rakentamista kestävä alue Maisemaan sovitettua rakentamista kestävä alue. Olevaa puustoa tulee pyrkiä säilyttämään tonteilla mahdollisimman paljon. Pienvensataman rakentamisen kestävä alue Pyritään säilyttämään olevaa kasvillisuutta/kalliota osana satamaa. Puutarhataiteen tai -kulttuurin kannalta arvokas kokonaisuus Säilytetään nykyisellään tai pyritään kunnostamaan/palauttamaan kadonneita puutarhapiirteitä (muurit, polut jne.). Puutarhataiteen tai -kulttuurin kannalta arvokas kokonaisuus: Palautettava/kunnostettava huvilapuutarha Huvilan puutarhat kunnostetaan, mm. vesaikot raivataan ja näkymiä avataan. Kunnostus ulotetaan rantaan asti. Puutarhoissa tulee suorittaa perusteellinen inventointi ennen kunnostuksen tekemistä. Kunnostussuunnitelma vaaditaan. Kunnostamisessa käytetään apuna puutarhoista olevia suunnitelmia ja valokuvia sekä muuta tietoa. Palautettujen huviloiden puutarhoja voidaan mahdollisuuksien mukaan ottaa hyötykäyttöön, mm. ravintoloiden ulkoalueina. Historialliset arvot sovitetaan nykytilanteen mukaan. Huvilan hyötypuutarha, mahdollisuuksien mukaan säilytettävä/kehitettävä Vanhat hyötypuutarhat otetaan mahdollisuuksien mukaan uudelleen hyötykäyttöön, esimerkiksi julkiseksi hedelmä-, marja- ja hyötytarhoiksi. Olevat rakenteet kuten kivimuurit kunnostetaan. Pelikenttä, mahdollisuuksien mukaan säilytettävä/kehitettävä Oleva pelikenttä. Pyritään mahdollisuuksien mukaan säästämään/kehittämään toiminnoiltaan vastaavaksi. SR Suojeltu rakennus. Kartalla sr-merkinnällä osoitettujen rakennusten suojelumääräykset ja suojeluluokka tutkitaan tarkemmin asemakaavavaiheessa. Merkittävä näkymä saaresta merelle Merkittävä näkymä mereltä/mantereelta saareen Huvila- ja ranta-alueen suunnittelualan rajaus
Huvilavyöhykkeeseen läheisesti liittyvä alue Säilytettävä/kehitettävä avoin-puoliavoin alue Alueen tulisi tilallisesti pysyä nykyisenkaltaisena, avoimena-puoliavoina tilana. Alue sopii virkistyskäyttöön, myös viljelypalstoja voidaan sijoittaa alueelle. Erittäin harkittua rakentamista kestävä/ huvila-alueita vahvistava täydennysrakentaminen Maisemaan ja huvilarakentamiseen sovitettua, pienimittakaavaista rakentamista kestävä alue. Olevaa puustoa ja kulttuuriirteitä tulee pyrkiä säilyttämään tonteilla mahdollisimman paljon.	

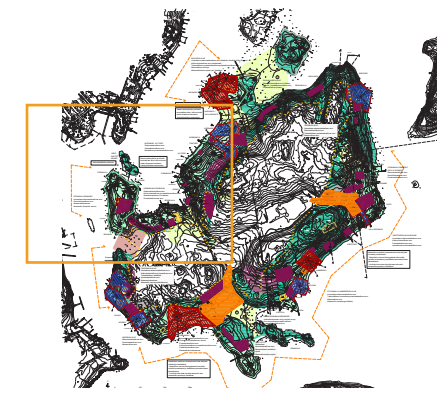

Vartiosaarella on pitkä perinne kesäviikkoalueena. Kuvassa Trissan saaren pohjoisrannalta.
/ Valokuva: Kerttu Loukusa 8/2014

Maisemallisesti arvokkaita kohtia Vartiosaarella ovat huvilavyöhykkeen lisäksi kallioiden herkät lakialueet sekä niemenkärjet. Yhdessä rannat ja lakialueet muodostavat mereltä päin havainnoitavan saaren rungon, joka nykyisellään on hyvin vihreä. Rantojen suunnittelussa on pyritty huomioimaan saaren maisemallisten ja kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen.

Helsingin kaupunkisuunnittelulautakunta on päättänyt 26.11.2013 Vartiosaaren osayleiskaavan suunnitteluperiaatteista, joiden mukaan Vartiosaaresta suunnitellaan omaleimainen, monipuolinen ja tiiviisti rakennettu saaristokaupunginosa, jossa on sekä asumista että kaikkia helppokäyttöisiä palvelevia virkistys- ja vapaa-ajan toimintoja. Tämän toteutuminen muuttaa Vartiosaaren nykyistä henkeä ja tunnelmaa merkittävästi. Uudet sillat, raitiovaunureitti, auto- ja pyörätiet ja korkeampi voimakas rakentaminen saaren keskiössä luovat entistä enemmän tarvetta saaren rantojen tarkkaan suunnitteluun ja sen historiallisten arvojen sekä luontoarvojen säilymiseen kaupungin kasvun muutospainessa. Kasvava asukas- ja kävijämäärä on otettava kaikessa suunnittelussa huomioon.

Tässä suunnitelmassa on esitetty arvokkaille alueille erityyppisiä vaihtumisvyöhykkeitä, joilla pyritään säilyttämään ranta-alueen arvoja mahdollisimman pitkälti. Nämä on esitetty aluekehityskartassa. Kerrostalorakentamisen ja huvila-alueen raja-pinnat ovat erityisen tarkkailun alla. Osa paikoista on pyritty osoittamaan portaittain madaltuvaa rakentamista eli niin kutsuttua rakennettua siirtymävyöhykettä, jolloin saaren rannoilta säilyy edelleen tunnelma pienimittakaavaisesta huvila-rakentamisesta ja vihreästä, metsäisestä puutarhamiljööstä. Toisiin paikkoihin on esitetty uuden rakentamisen ja vanhan huvilan pihapiiriin väliin jäävää huvilaan liittyvää metsävyöhykettä, jolla on sekä maisemallisia että luontoarvoja vaalivaa merkitystä. Tärkeät kulttuuri- ja maisemakohteet on suunnitelmassa pyritty säästämään ja kehittämään niitä osana rantojen viher- ja virkistysalueita. Arvokkaita luontoalueita on säästetty ja otettu osaksi viheralueverkostoa. Niiden saavutettavuutta sekä kulutuskestävyyttä voidaan parantaa reittien suunnittelulla ja muun muassa pitkospuurakenteilla.

VARTIOSAAREN HUVILA- JA RANTA-ALUEEN ALUEKEHITYSKARTTA 1:2000 OTE 2, LÄNSI

MERKINTÖJEN SELITYKSET

- Maiseman kannalta tärkeä metsäinen vyöhyke**
Alue säilytetään pääosin metsäisenä, tavoitteena on säilyttää sulkeutunut maisematila ja puustoinen yleisilme. Vyöhyke toimii sekä vihervyöhykkeenä, huviloiden taustametsänä että virkistymetsänä. Alueelle voidaan sijoittaa pienimuotoisia rakennuksia ja linjata uusia reittejä. Huom. Alueeseen kuuluu myös joitakin ruovikkoalueita, jotka säilytetään nykyisellään.
- Säilytettävä kasvillisuus/geologinen/geomorfologinen kohde**
Arvokas luontokohde säilytetään pääosin nykyisellään. Saavutettavuutta voidaan osin lisätä. Helsingin ympäristökeskuksen luontotietojärjestelmän mukaiset:
Luontokohteet:
1. Vartiosaaren lounaisranta, luonnonsuojelualue
2. Rahkoniemen tervalepikko
3. Vartiosaaren luoteinen lehtoalue
4. Pohjois-Vartiosaaren lehdöt
5. Vartiosaaren ja Tervaluodon välinen luhta
6. Vartiosaaren kallioistuma
Geologiset/geomorfologiset kohteet:
A. Arvokas kallioalue
B. Vanha liuskelouhos
C. Siirtolohkare
D. Hiidenkimu
- Säilytettävä/kehitettävä huvilamiljöön, puutarhakulttuurin ja maisemakuvan kannalta arvokas kokonaisuus**
Huvila ja siihen liittyvä lähiympäristö ja ranta-alue säilytetään pääosin nykyisellään ja/tai kunnostetaan. Alueelle voi tarpeen vaatiessa hyvin suunnitellusti rakentaa pieniä pelikenttiä, talousrakennuksia tms. Huvilan lähiympäristöä hoidetaan mm. raivaamalla vesaikkoja, avaamalla näkymiä ja poistamalla huonokuntoisia puita. Huvilaan kuuluvia istutuksia ylläpidetään. Alueella olevia polkuverkostoja voidaan vahvistaa ja joitakin uusia polkulinjauksia voidaan luoda. Huom! Kivimuurit, rantamuurit ym. pyritään säilyttämään myös muilla alueilla.
- Huvilavyöhykkeeseen läheisesti liittyvä alue**
- Säilytettävä/kehitettävä avoin-puoliavoin alue**
Alueen tulisi tilallisesti pysyä nykyisenkaltaisena, avoimena-puoliavoina tilana. Alue sopii virkistyskäyttöön, myös viljelypalstoja voidaan sijoittaa alueelle.
- Erittäin harkittua rakentamista kestävä/ huvila-alueita vahvistava täydennysrakentaminen**
Maisemaan ja huvilarakentamiseen sovitettua, pienimittakaavaista rakentamista kestävä alue. Olevaa puustoa ja kulttuuripeirteitä tulee pyrkiä säilyttämään tonteilla mahdollisimman paljon.
- Harkittua rakentamista kestävä alue**
Maisemaan sovitettua rakentamista kestävä alue. Olevaa puustoa tulee pyrkiä säilyttämään tonteilla mahdollisimman paljon.
- Pienvenesataman rakentamisen kestävä alue**
Pyritään säilyttämään olevaa kasvillisuutta/kalliota osana satamaa.
- Puutarhataiteen tai -kulttuurin kannalta arvokas kokonaisuus**
Säilytetään nykyisellään tai pyritään kunnostamaan/palauttamaan kadonneita puutarhapiirteitä (muurit, polut jne.).
- Puutarhataiteen tai -kulttuurin kannalta arvokas kokonaisuus: Palautettava/kunnostettava huvilapuutarha**
Huvilan puutarhat kunnostetaan, mm. vesaikot raivataan ja näkymiä avataan. Kunnostus ulotetaan rantaan asti. Puutarhoissa tulee suorittaa perusteellinen inventointi ennen kunnostuksen tekemistä. Kunnostussuunnitelma vaaditaan. Kunnostamisessa käytetään apuna puutarhoista olevia suunnitelmia ja valokuvia sekä muuta tietoa. Palautettujen huviloiden puutarhoja voidaan mahdollisuuksien mukaan ottaa hyötykäyttöön, mm. ravintoloiden ulkoalueina. Historialliset arvot sovitetaan nykytilanteen mukaan.
- Huvilan hyötypuutarha, mahdollisuuksien mukaan säilytettävä/kehitettävä**
Vanhat hyötypuutarhat otetaan mahdollisuuksien mukaan uudelleen hyötykäyttöön, esimerkiksi julkiseksi hedelmä-, marja- ja hyötytarhoiksi. Ovat rakenteet kuten kivimuurit kunnostetaan.
- Pelikenttä, mahdollisuuksien mukaan säilytettävä/kehitettävä**
Oleva pelikenttä. Pyritään mahdollisuuksien mukaan säästämään/kehittämään toimintoita vastaavaksi.
- SR** Suojeltu rakennus.
Kartalla sr-merkinnällä osoitettujen rakennusten suojelumääräykset ja suojeluluokka tutkitaan tarkemmin asemakaavavaiheessa.
- Merkittävä näkymä saaresta merelle**
- Merkittävä näkymä mereltä/mantereelta saareen**
- Huvila- ja ranta-alueen suunnittelualueen rajaus**

ALUEKEHITYSKARTTA 1:2000

OTE 2, LÄNSI

VADÖ-SKIFTET, KIEKKO

Vartiokylänlahden maisema

BJÖRKNÄS - NY-TORP
 Rakennustaiteellinen arvo
 Sosiaalishistoriallinen arvo
 Mahdollinen puutarhataiteellinen arvo

Saaren rantavyöhyke ja siluetti suunnitellaan siten, että ne luovat uuden rikastavan kerroksen Vartiokylänlahden maisemaan.

NORDANVIK-FURUBACKA
 Rakennushistoriallinen arvo
 Kulttuurihistoriallinen ja sosiaalishistoriallinen arvo
 Maamerkinomainen (Furubacka)
 Puutarhakulttuurinen arvo

STENKULLA-DRAKNÄS
 Huomattava rakennustaiteellinen arvo
 Kulttuurihistoriallinen arvo
 Maisemakokonaisuus
 Maamerkki (Stenkulla, sauna)

DRAKNÄS

"Kaisankallio" näköalapaikka

QUISISANAN ALUE
 Huomattava rakennustaiteellinen arvo
 Kulttuurihistoriallinen ja historiallinen arvo
 Todennäköinen merkittävä puutarhataiteellinen arvo
 Maisemataiteellinen arvo

BJÖRKNÄS II

TOMTEBO

NY-TORP

FURUBACKA

LISEBO

BERGKULLA

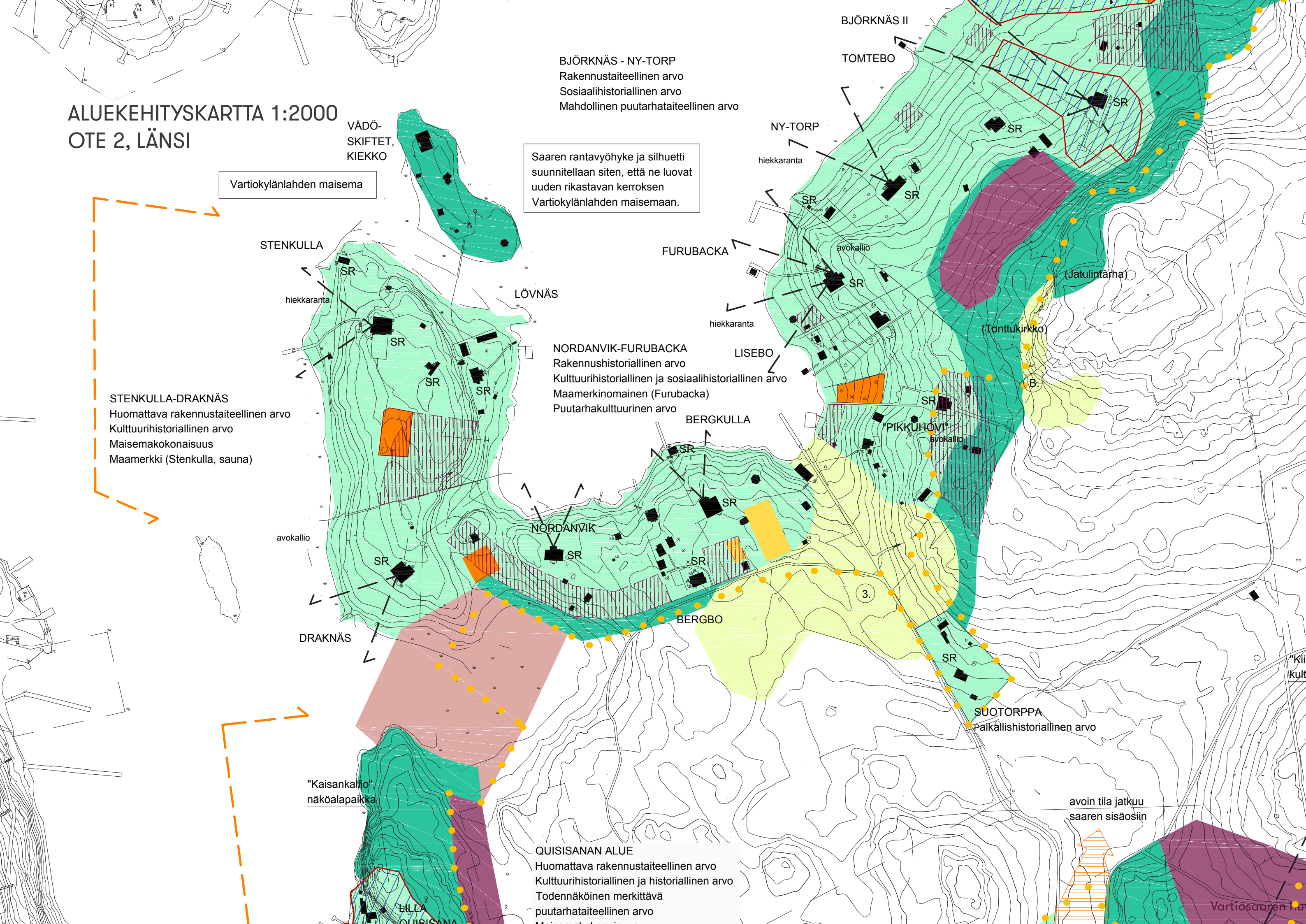
NORDANVIK

BERGBO

SUOTORPPA
 Paikallishistoriallinen arvo

avoin tila jatkuu saaren sisäosiin

Vartiosaaren la...

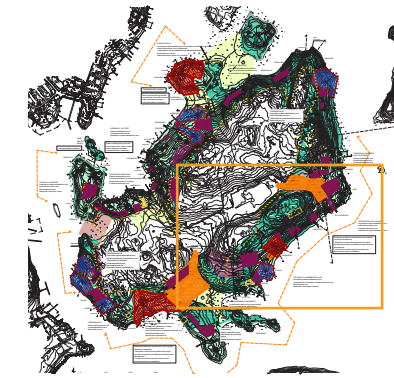

Vädön sauna Vartiosaaren itäpuolen rantatörmällä. / Valokuva: Emma Johansson 8/2014

Jannebergin huvilan laiturilta. Punatiilinen katto erottuu mereltä maamerkinä, muutoin puutarha on päässyt ajan saatossa villiintymään ja näkymien avaaminen ja puuston harventaminen on tarpeen. / Valokuva: Eija Syväilo 10/2013

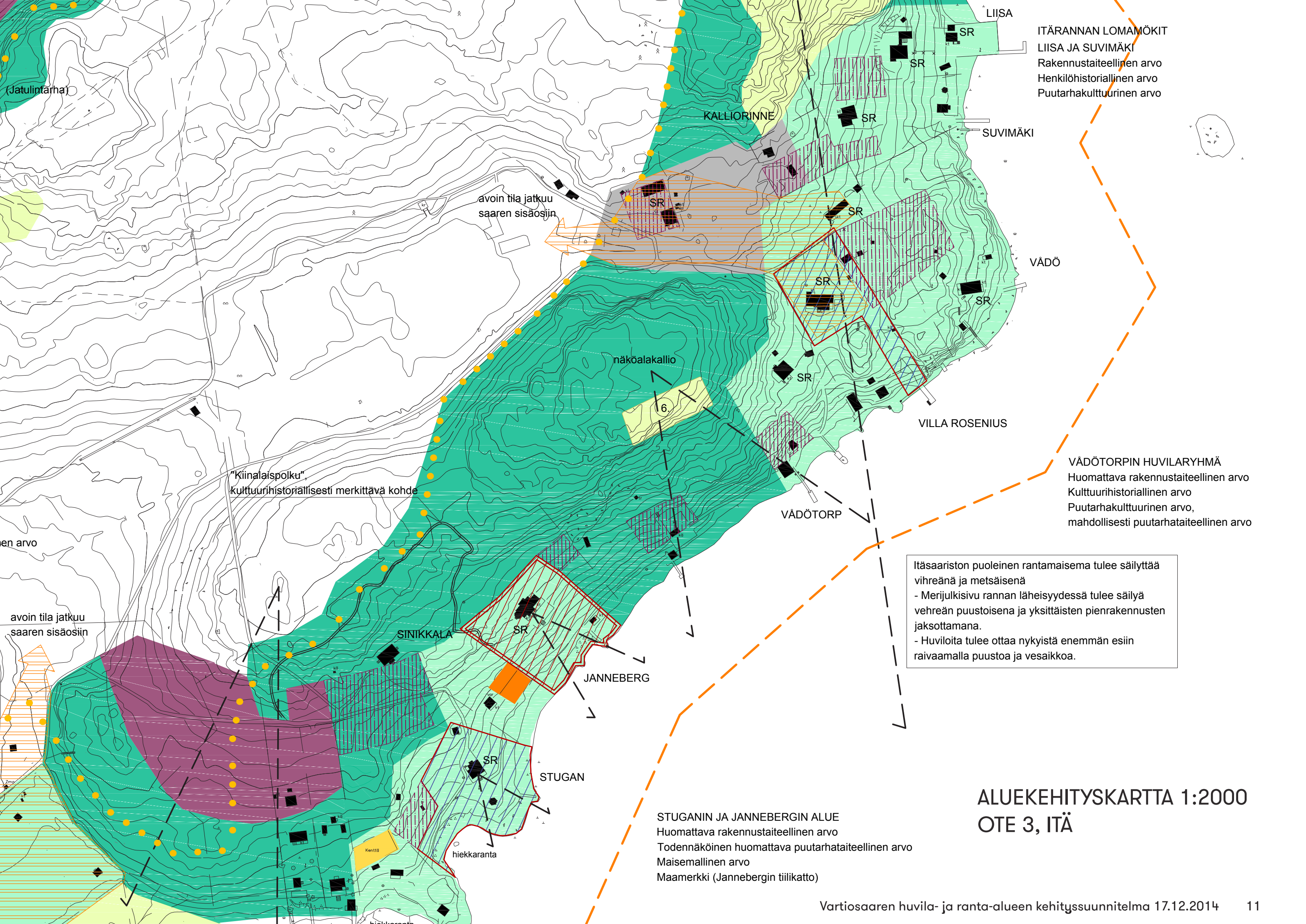

VARTIOSAAREN HUVILA- JA RANTA-ALUEEN ALUEKEHITYSKARTTA 1:2000 OTE 3, ITÄ

MERKINTÖJEN SELITYKSET

- Maiseman kannalta tärkeä metsäinen vyöhyke**
Alue säilytetään pääosin metsäisenä, tavoitteena on säilyttää sulkeutunut maisematila ja puustoinen yleisilme. Vyöhyke toimii sekä vihervyöhykkeenä, huviloiden taustametsänä että virkistymetsänä. Alueelle voidaan sijoittaa pienimuotoisia rakennuksia ja linjata uusia reittejä. Huom. Alueeseen kuuluu myös joitakin ruovikkoalueita, jotka säilytetään nykyisellään.
- Säilytettävä kasvillisuus/geologinen/geomorfologinen kohde**
Arvokas luontokohde säilytetään pääosin nykyisellään. Saavutettavuutta voidaan osin lisätä. Helsingin ympäristökeskuksen luontotietojärjestelmän mukaiset:
- Luontokohteet:**
1. Vartiosaaren lounaisranta, luonnonsuojelualue
  2. Rahkoniemen tervalepikko
  3. Vartiosaaren luoteinen lehtoalue
  4. Pohjois-Vartiosaaren lehdöt
  5. Vartiosaaren ja Tervaluodon välinen luhta
  6. Vartiosaaren kallioistuma
- Geologiset/geomorfologiset kohteet:**
- A. Arvokas kallioalue
  - B. Vanha liuskelouhos
  - C. Siirtolohkare
  - D. Hiidenkirnu
- Säilytettävä/kehitettävä huvilamiljöön, puutarhakulttuurin ja maisemakuvan kannalta arvokas kokonaisuus**
Huvila ja siihen liittyvä lähiympäristö ja ranta-alue säilytetään pääosin nykyisellään ja/tai kunnostetaan. Alueelle voi tarpeen vaatiessa hyvin suunnitellusti rakentaa pieniä pelikenttiä, talousrakennuksia tms. Huvilan lähiympäristöä hoidetaan mm. raivaamalla vesaikkoja, avaamalla näkyviä ja poistamalla huonokuntoisia puita. Huvilaan kuuluvia istutuksia ylläpidetään. Alueella olevia polkuverkostoja voidaan vahvistaa ja joitakin uusia polkulinjauksia voidaan luoda. Huom! Kivimuurit, rantamuurit ym. pyritään säilyttämään myös muilla alueilla.
- Huvilavyöhykkeeseen läheisesti liittyvä alue**
- Säilytettävä/kehitettävä avoin-puoliavoin alue**
Alueen tulisi tilallisesti pysyä nykyisenkaltaisena, avoimena-puoliavoimena tilana. Alue sopii virkistyskäyttöön, myös viljelypalstoja voidaan sijoittaa alueelle.
- Erittäin harkittua rakentamista kestävä/ huvila-alueita vahvistava täydennysrakentaminen**
Maisemaan ja huvilarakentamiseen sovitettua, pienimittakaavaista rakentamista kestävä alue. Olevaa puustoa ja kulttuuriipiireitä tulee pyrkiä säilyttämään tonteilla mahdollisimman paljon.
- Harkittua rakentamista kestävä alue**
Maisemaan sovitettua rakentamista kestävä alue. Olevaa puustoa tulee pyrkiä säilyttämään tonteilla mahdollisimman paljon.
- Pienvenesataman rakentamisen kestävä alue**
Pyritään säilyttämään olevaa kasvillisuutta/kalliota osana satamaa.
- Puutarhataiteen tai -kulttuurin kannalta arvokas kokonaisuus**
Säilytetään nykyisellään tai pyritään kunnostamaan/palauttamaan kadonneita puutarhapiireitä (muurit, polut jne.).
- Puutarhataiteen tai -kulttuurin kannalta arvokas kokonaisuus: Palautettava/kunnostettava huvilapuutarha**
Huvilan puutarhat kunnostetaan, mm. vesaikot raivataan ja näkyviä avataan. Kunnostus ulotetaan rantaan asti. Puutarhoissa tulee suorittaa perusteellinen inventointi ennen kunnostuksen tekemistä. Kunnostussuunnitelma vaaditaan. Kunnostamisessa käytetään apuna puutarhoista olevia suunnitelmia ja valokuvia sekä muita tietoja. Palautettujen huviloiden puutarhoja voidaan mahdollisuuksien mukaan ottaa hyötykäyttöön, mm. ravintoloiden ulkoalueina. Historialliset arvot sovitetaan nykytilanteen mukaan.
- Huvilan hyötypuutarha, mahdollisuuksien mukaan säilytettävä/kehitettävä**
Vanhat hyötypuutarhat otetaan mahdollisuuksien mukaan uudelleen hyötykäyttöön, esimerkiksi julkisiksi hedelmä-, marja- ja hyötytarhoiksi. Olevat rakenteet kuten kivimuurit kunnostetaan.
- Pelikenttä, mahdollisuuksien mukaan säilytettävä/kehitettävä**
Oleva pelikenttä. Pyritään mahdollisuuksien mukaan säästämään/kehittämään toimintoiltaan vastaavaksi.
- SR** Suojeltu rakennus.
Kartalla sr-merkinnällä osoitettujen rakennusten suojelumääräykset ja suojeluluokka tutkitaan tarkemmin asemakaavavaiheessa.
- Merkittävä näkymä saaresta merelle**
- Merkittävä näkymä mereltä/mantereelta saareen**
- Huvila- ja ranta-alueen suunnittelualan rajaus**

**ITÄRANNAN LOMAMÖKIT
LIISA JA SUVIMÄKI**
Rakennustaiteellinen arvo
Henkilöhistoriallinen arvo
Puutarhakulttuurinen arvo

avoin tila jatkuu
saaren sisäosiin

"Kiinalaispolku",
kultuurihistoriallisesti merkittävä kohde

avoin tila jatkuu
saaren sisäosiin

VÄDÖTORPIN HUVILARYHMÄ
Huomattava rakennustaiteellinen arvo
Kultuurihistoriallinen arvo
Puutarhakulttuurinen arvo,
mahdollisesti puutarhataiteellinen arvo

Itäsaariston puoleinen rantamaisema tulee säilyttää
vihreänä ja metsäisenä
- Merijulkisivu rannan läheisyydessä tulee säilyä
vehreän puustoisena ja yksittäisten pienrakennusten
jaksottamana.
- Huviloita tulee ottaa nykyistä enemmän esiin
raivaamalla puustoa ja vesaikkoo.

**ALUEKEHITYSKARTTA 1:2000
OTE 3, ITÄ**

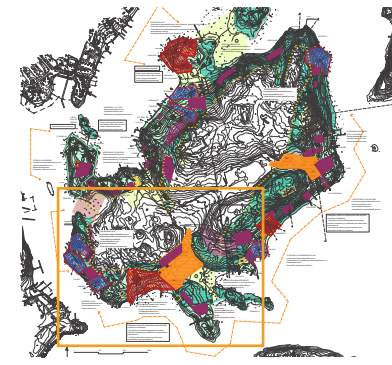
STUGANIN JA JANNEBERGIN ALUE
Huomattava rakennustaiteellinen arvo
Todennäköinen huomattava puutarhataiteellinen arvo
Maisemallinen arvo
Maamerkki (Jannebergin tiilikatto)

Yllä: Tallbon päärakennus sijoittuu kallioiseen pen-gerrettyyn rinteeseen.

Vasemmalla: Stenkullan rantsaunan kuistilta näky-mä Laajasaloon päin.
/ Valokuvat: Kerttu Loukusa 8/2013

VARTIOSAAREN HUVILA- JA RANTA-ALUEEN ALUEKEHITYSKARTTA 1:2000 OTE 4, ETELÄ

MERKINTÖJEN SELITYKSET

Maiseman kannalta tärkeä metsäinen vyöhyke

Alue säilytetään pääosin metsäisenä, tavoitteena on säilyttää sulkeutunut maisematila ja puustoinen yleisilme. Vyöhyke toimii sekä vihervyöhykkeenä, huviloiden taustametsänä että virkistymetsänä. Alueelle voidaan sijoittaa pienimuotoisia rakennuksia ja linjata uusia reittejä. Huom. Alueeseen kuuluu myös joitakin ruovikkoalueita, jotka säilytetään nykyisellään.

Säilytettävä kasvillisuus/geologinen/geomorfologinen kohde

Arvokas luontokohde säilytetään pääosin nykyisellään. Saavutettavuutta voidaan osin lisätä. Helsingin ympäristökeskuksen luontotietojärjestelmän mukaiset:

Luontokohteet:

1. Vartiosaaren lounaisranta, luonnonsuojelualue
2. Rahkoniemen tervalepikko
3. Vartiosaaren luoteinen lehtoalue
4. Pohjois-Vartiosaaren lehdot
5. Vartiosaaren ja Tervaluodon välinen luhta
6. Vartiosaaren kalliosoituma

Geologiset/geomorfologiset kohteet:

- A. Arvokas kallioalue
- B. Vanha liuskelouhos
- C. Siirtolohkare
- D. Hiidenkirnu

Säilytettävä/kehitettävä huvilamiljöön, puutarhakulttuurin ja maisemakuvan kannalta arvokas kokonaisuus

Huvila ja siihen liittyvä lähiympäristö ja ranta-alue säilytetään pääosin nykyisellään ja/tai kunnostetaan. Alueelle voi tarpeen vaatiessa hyvin suunnitellusti rakentaa pieniä pelikenttiä, talousrakennuksia tms. Huvilan lähiympäristöä hoidetaan mm. raivaamalla vesaikkoja, avaamalla näkymiä ja poistamalla huonokuntoisia puita. Huvilaan kuuluvia istutuksia ylläpidetään. Alueella olevia polkuverkostoja voidaan vahvistaa ja joitakin uusia polkulinjauksia voidaan luoda. Huom! Kivimuurit, rantamuurit ym. pyritään säilyttämään myös muilla alueilla.

Huvilavyöhykkeeseen läheisesti liittyvä alue

Säilytettävä/kehitettävä avoin-puoliavoin alue

Alueen tulisi tilallisesti pysyä nykyisenkaltaisena, avoimena-puoliavoimena tilana. Alue sopii virkistyskäyttöön, myös viljelypalstoja voidaan sijoittaa alueelle.

Erittäin harkittua rakentamista kestävä/ huvila-alueita vahvistava täydennysrakentaminen

Maisemaan ja huvilarakentamiseen sovitettua, pienimittakaavaista rakentamista kestävä alue. Olevaa puustoa ja kulttuuripiirteitä tulee pyrkiä säilyttämään tonteilla mahdollisimman paljon.

Harkittua rakentamista kestävä alue

Maisemaan sovitettua rakentamista kestävä alue. Olevaa puustoa tulee pyrkiä säilyttämään tonteilla mahdollisimman paljon.

Pienvenesataman rakentamisen kestävä alue

Pyritään säilyttämään olevaa kasvillisuutta/kalliota osana satamaa.

Puutarhataiteen tai -kulttuurin kannalta arvokas kokonaisuus

Säilytetään nykyisellään tai pyritään kunnostamaan/palauttamaan kadonneita puutarhapiirteitä (muurit, polut jne.).

Puutarhataiteen tai -kulttuurin kannalta arvokas kokonaisuus: Palautettava/kunnostettava huvilapuutarha

Huvilan puutarhat kunnostetaan, mm. vesaikot raivataan ja näkymiä avataan. Kunnostus ulotetaan rantaan asti. Puutarhoissa tulee suorittaa perusteellinen inventointi ennen kunnostuksen tekemistä. Kunnostussuunnitelma vaaditaan. Kunnostamisessa käytetään apuna puutarhoista olevia suunnitelmia ja valokuvia sekä muuta tietoa. Palautettujen huviloiden puutarhoja voidaan mahdollisuuksien mukaan ottaa hyötykäyttöön, mm. ravintoloiden ulkoalueina. Historialliset arvot sovitetaan nykytilanteen mukaan.

Huvilan hyötypuutarha, mahdollisuuksien mukaan säilytettävä/kehitettävä

Vanhat hyötypuutarhat otetaan mahdollisuuksien mukaan uudelleen hyötykäyttöön, esimerkiksi julkisiksi hedelmä-, marja- ja hyötytarhoiksi. Olevat rakenteet kuten kivimuurit kunnostetaan.

Pelikenttä, mahdollisuuksien mukaan säilytettävä/kehitettävä

Oleva pelikenttä. Pyritään mahdollisuuksien mukaan säästämään/kehittämään toimintoitaan vastaavaksi.

SR

Suojeltu rakennus.

Kartalla sr-merkinnällä osoitettujen rakennusten suojelumääräykset ja suojeluluokka tutkitaan tarkemmin asemakaavavaiheessa.

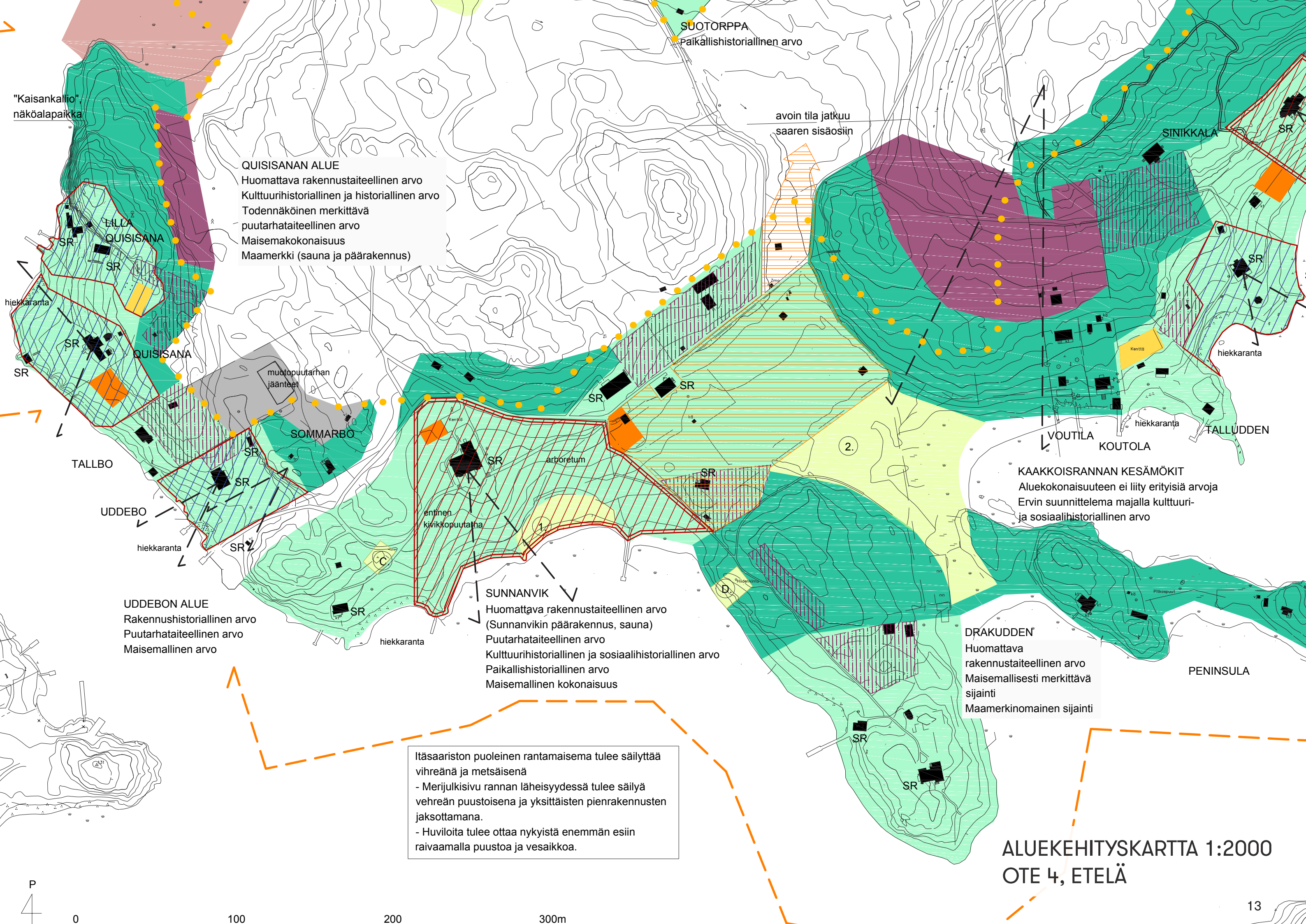
Merkittävä näkymä saaresta merelle

Merkittävä näkymä mereltä/mantereelta saareen

Huvila- ja ranta-alueen suunnittelualan rajaus

"Kaisankallio"
näköalapaikka

SUOTORPPA
Paikallishistoriallinen arvo

QUISISANAN ALUE
Huomattava rakennustaiteellinen arvo
Kulttuurihistoriallinen ja historiallinen arvo
Todennäköinen merkittävä
puutarhataiteellinen arvo
Maisemakokonaisuus
Maamerkki (sauna ja päärakennus)

avoin tila jatkuu
saaren sisäosiin

SINIKKALA

LALLA
QUISISANA
SR

hiekkaranta

SR

QUISISANA

muotopuutarhan
jäänteet

SOMMARBO

SR

SR

hiekkaranta

TALLUDDEN

hiekkaranta

VOUTILA

KOUTOLA

KAAKKOISRANNAN KESÄMÖKIT
Aluekokonaisuuteen ei liity erityisiä arvoja
Ervin suunnittelema majalla kulttuuri-
ja sosiaalishistoriallinen arvo

TALLBO

UDDEBO

hiekkaranta

SR

entinen
kivikkopuutarha

arboretum

SUNNANVIK

Huomattava rakennustaiteellinen arvo
(Sunnanvikin päärakennus, sauna)
Puutarhataiteellinen arvo
Kulttuurihistoriallinen ja sosiaalishistoriallinen arvo
Paikallishistoriallinen arvo
Maisemallinen kokonaisuus

hiekkaranta

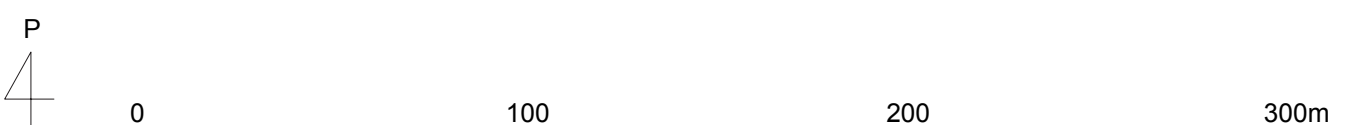
DRAKUDDEN
Huomattava
rakennustaiteellinen arvo
Maisemallisesti merkittävä
sijainti
Maamerkinomainen sijainti

PENINSULA

UDDEBON ALUE
Rakennushistoriallinen arvo
Puutarhataiteellinen arvo
Maisemallinen arvo

Itäsaariston puoleinen rantamaisema tulee säilyttää
vihreänä ja metsäisenä
- Merijulkisivu rannan läheisyydessä tulee säilyä
vehreän puustoisena ja yksittäisten pienrakennusten
jaksottamana.
- Huviloita tulee ottaa nykyistä enemmän esiin
raivaamalla puustoa ja vesaikkoo.

ALUEKEHITYSKARTTA 1:2000
OTE 4, ETELÄ

3 HUVILA- JA RANTA-ALUEEN KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Viikinkikalliolta Suomenlahdelle avautuva maisema on yksi Vartiosaaren tunnusmerkeistä. / Valokuva: Kerttu Loukusa 6/2014

3.1 VANHAN HUVILAKANNAN TÄYDENNYSRAKENTAMISEN PERIAATTEET

Vartiosaaren huvilat ovat perinteisesti rakennettu meren rannalle ja niitä on ympäröinyt ajan hengelle tyypillinen puutarhakokonaisuus. Merellisyys on hyvin erihenkistä saaren suojaisemmassa mantereelle katsovalla pohjoisrannalla kuin avoimmalle, tuuliselle merenlahdelle avautuvalla etelärannalla. Huviloihin on pääsääntöisesti saavuttu aina mereltä päin. Tästä johtuen yhteydet sisäsaareen ja naapureihin eivät ole muodostuneet niin merkittäväksi, kuin esimerkiksi perinteisessä kylässä, jossa talot ovat saattaneet pääasiassa ryhmittyä sinne johtavan kylänraitin varrelle tai pihapiirit maataloittain kylätien varrelle.

Vartiosaaren huvilayhteisön rakennushistoria muodostuu erityyppisistä kehitysvaiheista. Varsinaista huvila-asutusta alkoi syntyä saarelle 1800-luvun loppupuolelta lähtien. Tätä ennen saarella on harjoitettu kalastus- ja viljelytoimintaa ja siellä on sijainnut kalastajatorppia. Seuraava listaus eri rakennushistoriavaiheiden luokittelusta perustuu Vartiosaaren kulttuuriympäristöselvitykseen. Suluissa on mainittu aikakauteen liittyviä huviloita.

- 1800-luvun loppupuolen vanhimmat huvilat, (Tirrebo, Stenkulla, Kaislikko ja Draknäs)
- Vartiosaaren toinen huvilarakentamisen kausi edustaa Arts- and Crafts -liikkeen mukaisia kokonaistaideteoksia (Drakudden, Stugan, Janneberg ja Ernst Waseniuksen huvila)
- Kolmas vaihe käsittää 1910-20 -luvun klassiset huvilat (Sunnanvik, Uddebo, Quisisana)
- neljäs vaihe 1910-30 -lukujen hieman vaatimattomammat muut huvilat (Björknäs, Björknäs II, Ny-Torp, Bergkulla, Tomtebo)
- viimeisenä sodan jälkeinen modernistinen vaihe ja kesämökkirakentaminen (Villa Wingvist, Liisa, Suvimäki, Peninsula, Kiekkö, Sommarbo)

Vartiosaaren kesänvieton historia ja kehitys voidaan jakaa kahteen eri tyyppiin: porvarilliseen huvilaelämään ja instituutioiden järjestämään lomatoimintaan, jossa Alkon Lomarannalla on ollut merkittävin vaikutus. Edelleenkin Vartiosaaren huvila-alueet jakautuvat yksityisessä omistuksessa oleviin ja yhdistyksillä vuokralla oleviin yhteiskäyttöisiin huviloihin.

Huviloiden pihapiirit ovat muodostuneet pääosin asuinkäytössä olevan päähuvilan ympärille. Pihapiirit talousrakennuksineen rajautuvat rantaviivaan ja yhteys mereen on ollut jo liikenteellisestikin merkittävä. Rannan tuntumassa on sijainnut uimahuoneita, saunoja, venevarastoja ja muita pienehköjä talousrakennuksia. Vartiosaaren nykyinen rakennuskanta on yksi- ja kaksikerroksista huvila- ja mökkirakentamista. Ranta-alueen tuleva täydennysrakentaminen noudattaa tätä rakennuskorkeutta, eikä pyri kilpailemaan aikaisemman rakennuskannan kanssa.

Täydennysrakentamisen mittasuhteet noudattavat vanhaa huvilakantaa. Mahdollisesti tehtävät laajennukset liittyvät huviloiden muuttamiseksi ympärivuotiseen

ALUEEN IDENTITEETTI

KOKEMUS-KULTTUURI

Rakennukset hyödynnetään ravintola ja kulttuuritoimintaan. Hangaari kunnostetaan kesäteatteriksi ja tanssilavaksi. Alueella järjestetään taidenäyttelyitä ja Tervaluodolla on ympäristötaiteen vaihtuvat teokset.

SATAMA- ASUMINEN-LIIKUNTA

Alueen rakennukset ovat pieniä lähipalveluita ja asumista yhdistäviä. Uimahuoneet palautetaan ja lähimetsään kunnostetaan erityyppisiä pelikenttiä, leikkialueita ja oleskelupaikkoja.

HILJENTYMINEN -LUONNOLLINEN

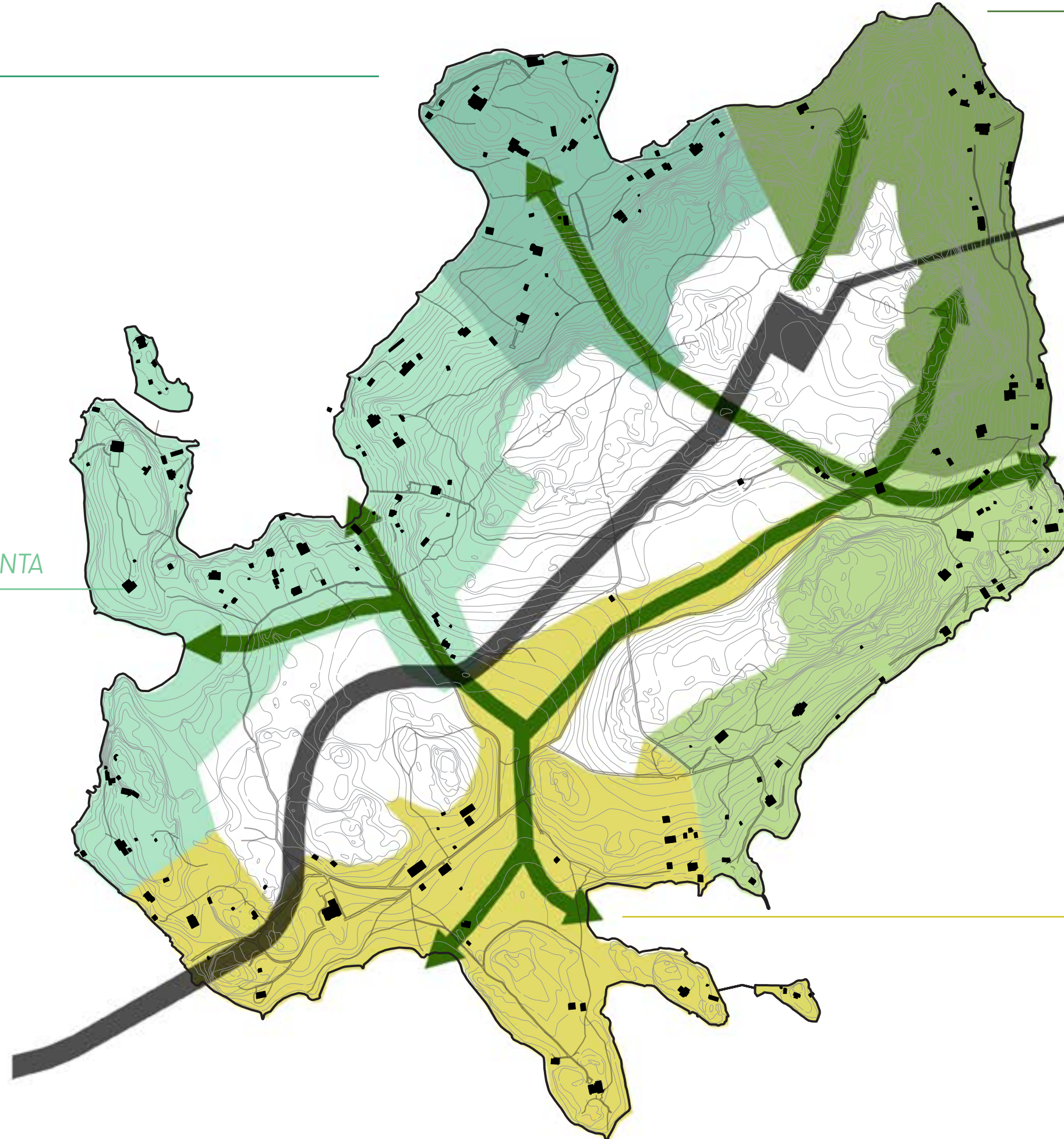
Alueen rakennukset hyödynnetään hiljentymistä korostaviin toimintoihin. Luonto-alueen lomasta löytyy pieniä oleskelupaikkoja ja kärjen alueelta veneiden kiinnityspoijut.

ELÄMYS - RETKI

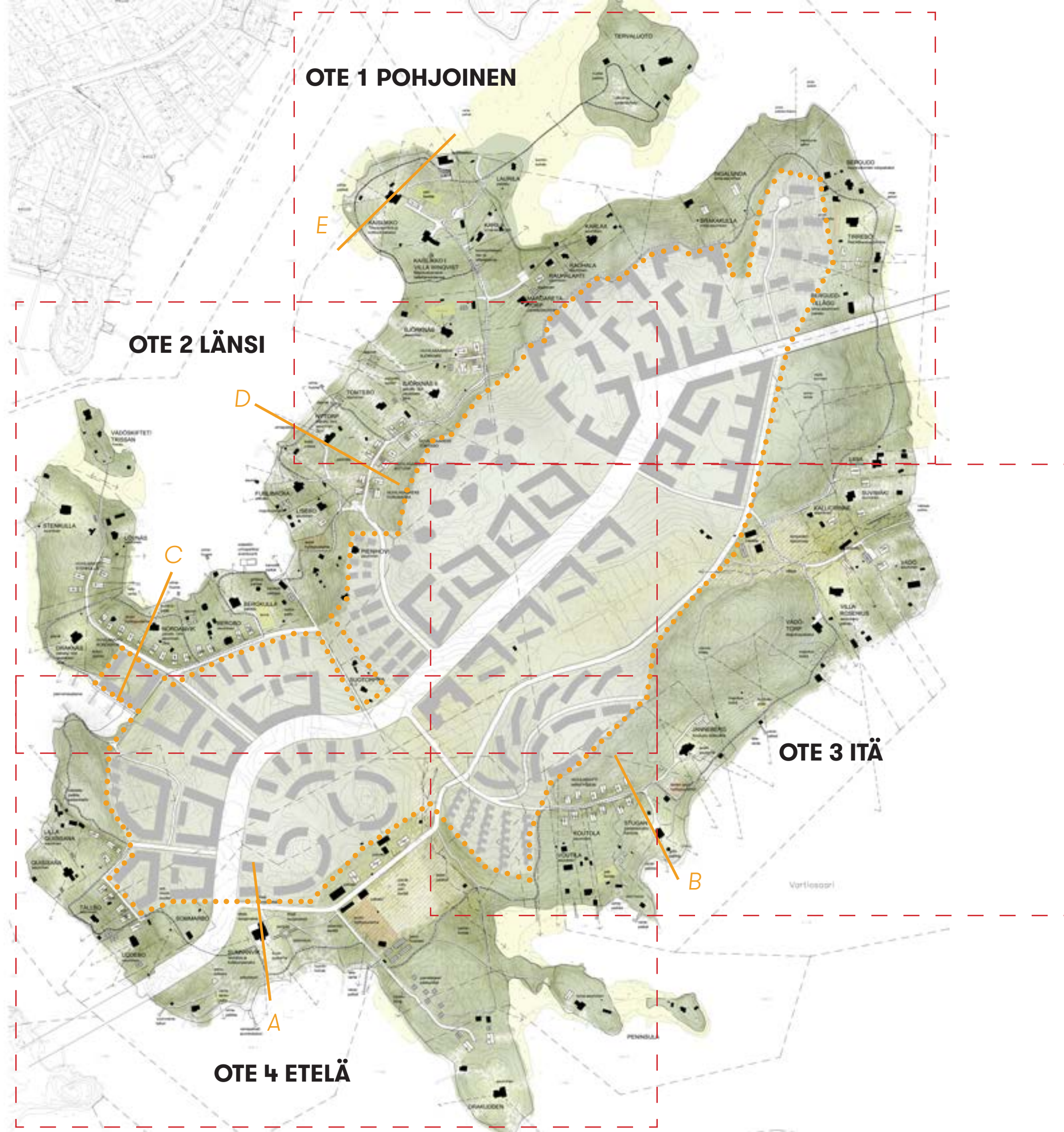
Alueen rakennukset hyödynnetään elämys- ja retkitoimintaan.

AKTIIVINEN PUUTARHA-VILJELY

Alueen rakennukset hyödynnetään Vartiosaarelaisten aktiivisena olohuoneena. Alueella on piknikpeltoa, viljelyä, viherhuoneita, julkinen sauna, ympärivuotinen ravintolakahvila ja vuokrattavia työtiloja

OTE 1 POHJOINEN

OTE 2 LÄNSI

OTE 3 ITÄ

OTE 4 ETELÄ

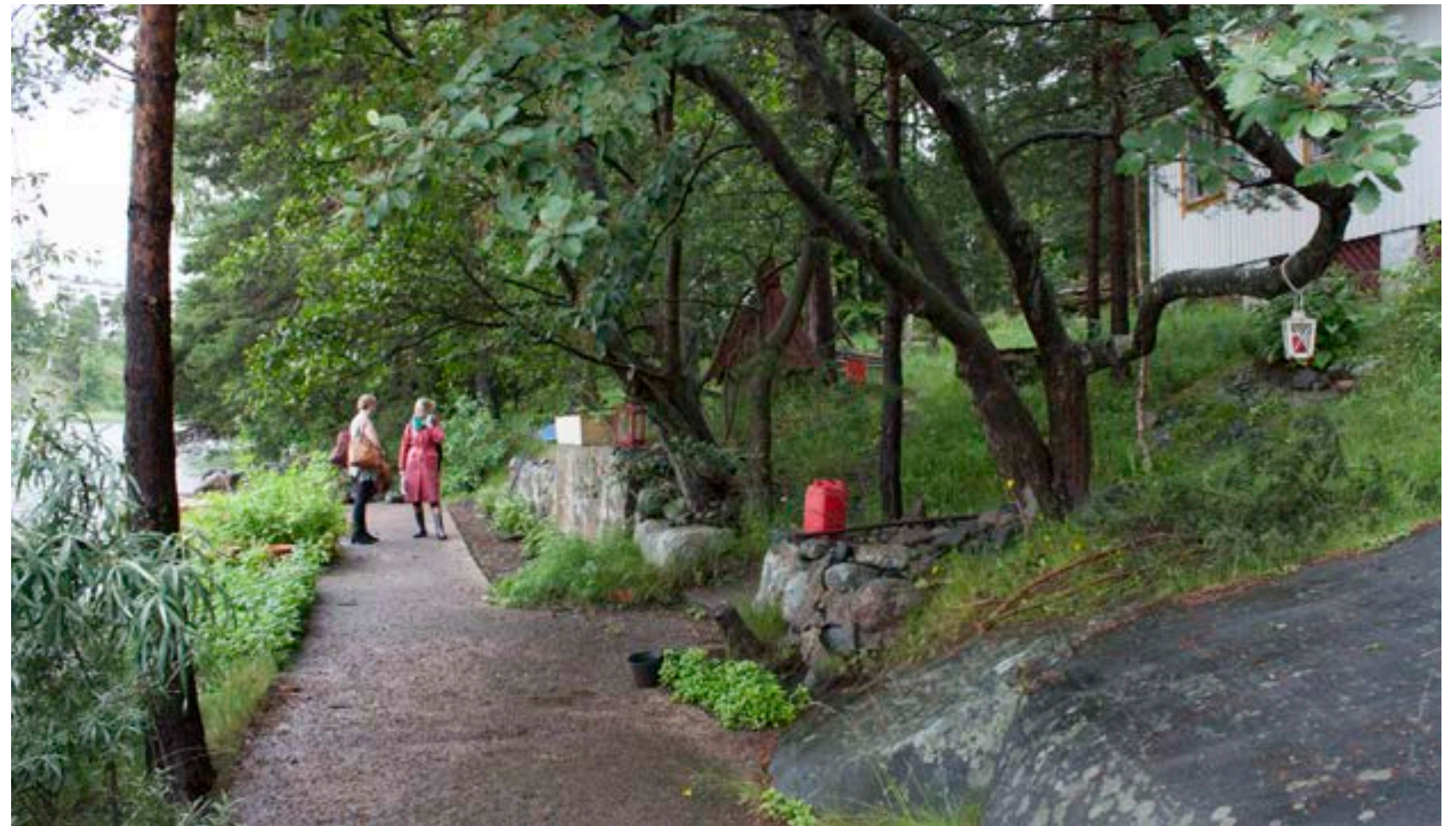
**VARTIOSAAREN
HUVILA- JA RANTA-ALUEEN
ALUESUUNNITELMA 1:2000
(PIENENNÖS)**

..... Huvila- ja ranta-alueen suunnitel-
lualueen rajaus

Entinen Waseniuksen huvilan puutarha. Huvila on yksi Vartiosaaren merkittävimmistä kantatiloista ja sen puutarhalla on pitkät perinteet. / Valokuva: Kerttu Loukusa 8/2014

Tallbon rantapengerrykset. Vartiosaaresta löytyy useita hyvin hoidettuja tunnelmallisia puutarhoja. / Valokuva: Kerttu Loukusa 8/2014

käyttötarkoitukseen tulee sovittaa vanhan huvilan henkeen ja tyyliin sopivaksi. Erityisesti arvohuviloiksi luokitellut rakennukset tulee kuitenkin säilyttää ulkomuodoltaan ja pääosin sisätiloiltaan alkuperäisellään ja mahdollisia uusia toimintoja voidaan sijoittaa pihapiiriin uusiin talousrakennuksiin. Täydennysrakentamisen paikat harmitaan maastonmuodot huomioon ottaen. Rakentamiskohtien pitää olla luontevia, sellaisia ettei louhintaa tai muuta maastoon järeästi puuttamista tarvita.

Periaatteena on, että varsinaiselle huvila-alueelle ei osoiteta päärakennukseen verrattavissa olevaa uutta rakentamista vaan pääsääntöisesti uudet rakennusryhmät sijoittuvat huvilan taakse muodostaen oman kokonaisuutensa. Vanhan huvilan ja uuden rakennusryhmän välinen tila jää vehreäksi puistomaiseksi tilaksi: luonnontilaiseksi metsäksi tai istutetuksi puutarhaksi. Rannan puolelle osoitetaan ainoastaan mittakaavaltaan pieniä, entisöitäviä tai uusia uimahuoneita, venevajoja tai rantasaunoja.

3.1.1 Puutarhat osana rakennuskokonaisuutta

Huviloiden puutarhat ovat rakentuneet huvilarakentamisen eri kausina (Salonen, Schalin, Vartiosaaren kulttuuriympäristöselvitys 2013). Vartiosaaren huvilapuutarhojen kehitys noudattelee muun Helsingin huvilapuutarhojen kehitystä.

Ensimmäisen vaiheen (1890-1900) huvilapuutarhoihin kuuluvat Tirrebon ja Kaislikon puutarhat. Ajan puutarhahanteisiin kuuluivat muun muassa terassit, pengerrytykset, rantapolut, promenadireitit ja jalot lehtipuut. Hyötypuutarhat ja mahdollisesti pelikentät sijaitsivat tuolloin hieman kauempana päärakennuksesta.

Toisen vaiheen (1900-1910) puutarhoihin kuuluvat Waseniuksen huvilan puutarha, Jannebergin, Stuganin ja Drakuddenin puutarhat. Näihin puutarhoihin on vaikuttanut Arts and Crafts -liike. Puutarhat on suunniteltu paikkaansa ja sovitettu maastoon esimerkiksi terassoinneilla. Liikkeen aatteiden mukaisesti toteutetuissa huviloissa on arvostettu luonnonmaisemaa osana huvilapuutarhaa.

Puutarhoissa on myös cottage garden -tyyppisiä perennastutuksia.

Kolmantena puutarhojen rakentamisen vaiheena (1910-1930) tehtiin Björknäsien, Karlaxin, Nytorpin, Sunnanvikin, Nordanvikin, Suotorpan ja Quisianan puutarhat sekä Uddebon varhainen vaihe. Puutarhoihin rakennettiin muotopuutarhoja, hyötypuutarhoja, terasseja, pergoloita ym. Sunnanvikiin toteutettiin osa Bengt Schalinin puutarhasuunnitelmaa (esimerkiksi muotopuutarha, kivikopuutarha, hedelmätarhat).

Puutarhojen neljäs rakentamisen vaihe (1930-1950) käsitti Uddebon puutarhan uudistuksen Paul Olssonin suunnitelman mukaisesti sekä Liisan puutarhan. Puutarhoista tuli aikakautensa ihanteen mukaisesti modernistisia. Villa Winqvist (Kaislikko I) -huvilaan toteutettiin vielä 1950-1970-luvulla moderni puutarha.

Vartiosaaren huviloista Stuganilla, Jannebergilla, Sunnanvikilla, Uddebolla, Quisisanan alueella, Björknäsien alueella, Kaislikolla, Tirrebolla ja entisellä Waseniuksen

Pienet talousrakennukset ovat olennainen osa Vartiosaaren huvila- ja rantamiljöötä. / Valokuva: Eija Syväilö 8/2014

Lövnäsin pihapiiriä. Päärakennuksen ympärille sijoittuneilla talous- ja saunarakennuksilla on merkittävä rooli ja arvo kokonaisuuden kannalta. / Valokuva: Kerttu Loukusa 8/2014

Suotorpan pihapiiristä löytyy viehättävä rukoushuonetta muistuttava piharakennus. / Valokuva: Kerttu Loukusa 8/2014

huvilalla on mahdollinen ja todennäköinen puutarhateollinen arvo. Lisäksi Drakudden ja Stenkulla ovat maisemallisesti merkittäviä kokonaisuuksia. (Salonen, Schalin, Vartiosaaren kulttuuriympäristöselvitys 2013)

Nykyisin osa Vartiosaaren huvilapuutarhoista on rapistunut, kasvanut umpeen tai osin kadonnut. Erilaisia vanhojen puutarhojen rakenteita ja jälkiä taidokkaista puutarhasommitelmista on kuitenkin edelleen nähtävissä maastossa ja lisää voi löytyä mahdollisen tarkemman inventoinnin tuloksena. Esimerkiksi erilaisia muureja, kivettyjä polkuja, pelikenttiä sekä hyötynuutarhojen jäänteitä löytyy ympäri Vartiosaarta. Puutarhojen säilyneitä suunnitelmapiirustuksia on toistaiseksi löytynyt vain Sunnavikin ja Uddebon puutarhoista.

Huviloiden puutarhat - erityisesti arvokkaimmat huvila- ja puutarhakohteet - tulisi kunnostaa ja entisöidä mahdollisuuksien mukaan. Huvila, sitä ympäröivä puutarha ja metsäluonto ovat yhtenäinen kokonaisuus osana Vartiosaaren kulttuuri- ja luontoympäristöä. Tämän yhteyden tulee säilyä. Kaupungin omistamat, julkiseen käyttöön osoitetut Sunnavikin, Kaislikon ja Jannebergin huvilo-

den puutarhat on esitetty kunnostettavaksi ja osittain palautettaviksi. Sunnavikistä on olemassa Bengt Schalinin puutarhasuunnitelma, jonka mukaan puutarhaa voidaan kehittää ja osin palauttaa. Nykyinen puutarha tulee inventoida ennen palautustöihin ryhtymistä. Tarvittaessa puutarhasta voidaan palauttaa vain osa, esimerkiksi reitit ja huvilan lähiympäristö. Huonokuntoisia puita tulee poistaa ja näkymiä avata.

Kaislikosta ei ole löydetty puutarhasuunnitelmaa, mutta alueella on vanhan kartan mukaan sijainnut säteittäisiä polkuja, jotka voitaisiin inventoimalla löytää ja osin palauttaa. Mahdollisesti myös muita inventoinnissa löytyviä elementtejä voidaan palauttaa. Puustoa tulisi raivata huvilan näkyvyyden lisäämiseksi ja näkymien avaamiseksi.

Kaikista tärkeimmistä (Tirrebo ja Björknäs II mukaan lukien) kaupungin omistamista huvilapuutarhoista tulisi mahdollisuuksien mukaan laatia tarkempi puutarhakohdainen hoito- ja kehittämissuunnitelma. Vartiosaassa on lisäksi useita yksityisiä, arvokkaita huvilapuutarhoja, joille myös suositellaan hoito- ja kehittämissuunnitelman laatimista.

3.1.2 Täydentävät asuin- ja talousrakennukset huvilan pihapiiriin, lisärakentamisen periaatteet

Uudet rakennuspaikat vanhan huvilan yhteyteen joko täydentävät ja tukevat olemassa olevaa pihapiiriä tai erottuvat omana huvilalle alisteisena kokonaisuutenaan. Lisärakentamisen paikat osoitetaan kunkin huvilan alkuperäisen aikakauden hengen mukaisesti ja tämän vuoksi voi syntyä hyvinkin erityyppisiä ratkaisuja. Pihapiirejä täydentävät rakennukset ovat ulkoasultaan enemmän talousrakennusten luonteisia ja alisteisia päärakennukselle. Ne voivat olla joko asuin- tai talousrakennuksia. Väriytyksen tulee noudattaa huvilan tai pihapiirin muiden talousrakennusten väriä: perinteisiä peittomaalisävyjä tai puna- tai keltamultaa.

Vartiosaaren perinteiset piharakennukset: rantasaunarakennukset, leikkimökit, pukuhuoneet, huvimajat sekä venevajat tulee kunnostaa ja ylläpitää osana huvilakokonaisuutta. Harkittuihin paikkoihin, etenkin pohjoisrannalle voidaan rakentaa uusia vastaavia.

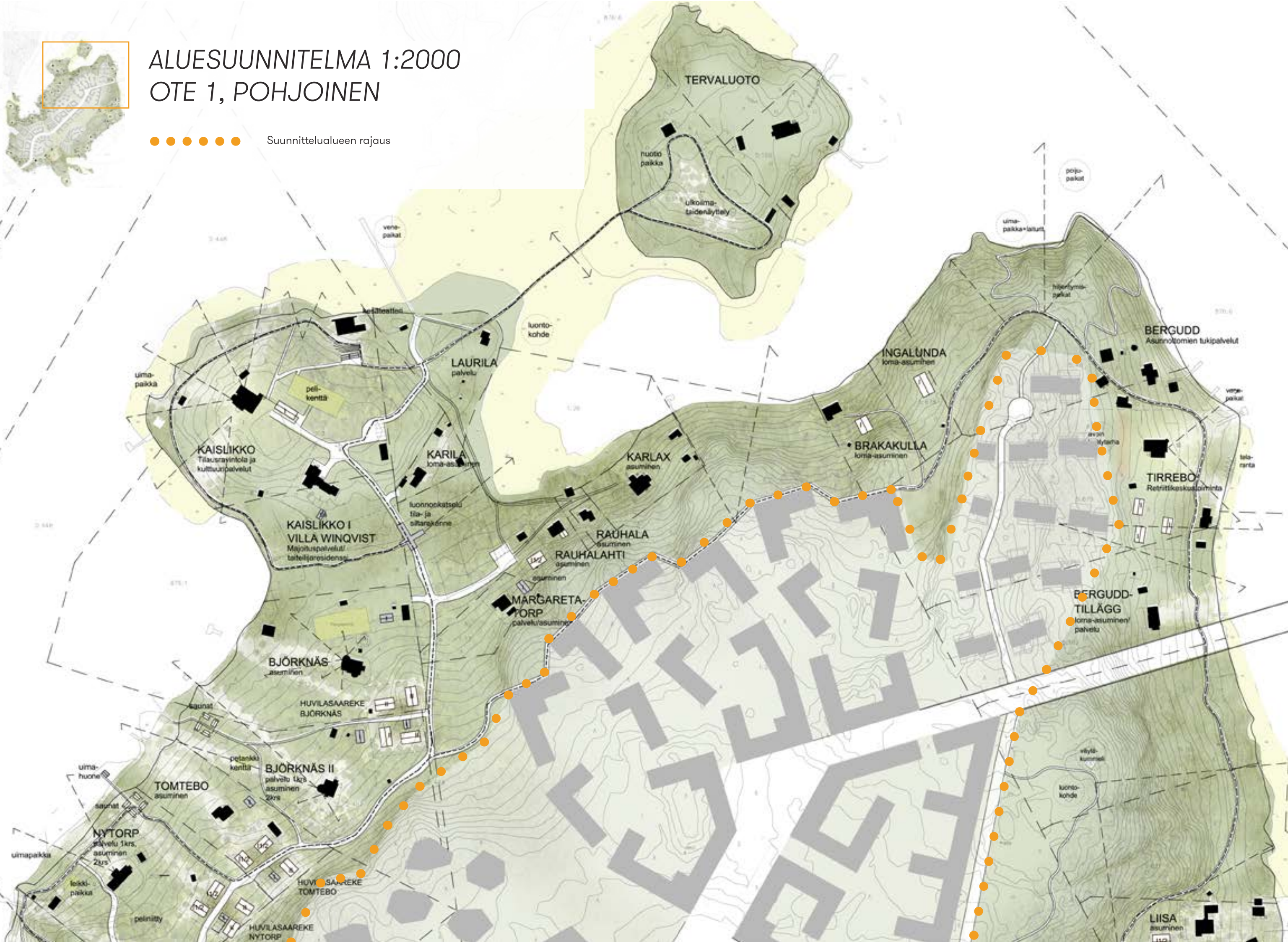

ALUESUUNNITELMA 1:2000

OTE 1, POHJOINEN

●●●●● Suunnittelualueen rajaus

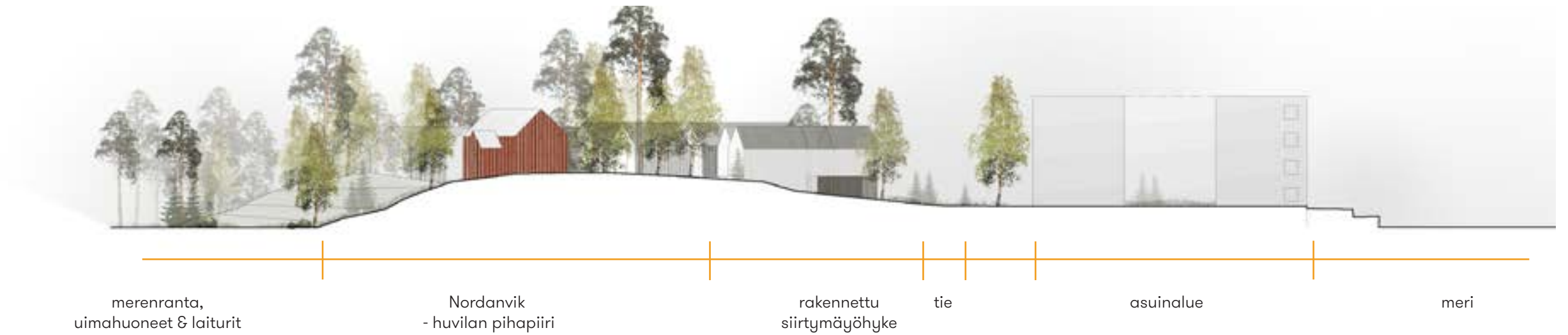
ALUESUUNNITELMA 1:2000

OTE 2, LÄNSI

●●●●●● Suunnittelualueen rajaus

NORDANVIK ALUELEIKKAUS

C-C

3.1.3 Vanhojen huviloiden täydennysrakentaminen, laajennukset olemassa olevaan rakennukseen

Asemakaavavaiheessa tutkitaan tarkemmin olemassa olevien säilytettävien rakennusten korjaus- ja muutospiaatteet.

3.2 UUDISRAKENNUSKOKONAISUUDET, RAKENNETTU SIIRTÄMÄVYÖHYKE

Vartiosaaren on eri aikakausina rakennettu aikakauden ihanteiden ja tarpeiden mukaisesti uusia rakennuksia. Nyt rakennettavat uudet kokonaisuudet tuovat uuden sosiaalisesti kestävän kerrostuman Vartiosaaren ranta-alueelle, mutta pitäytyvät hieman erillään vanhoista rakennuksista. Uudisrakennuksia rakennetaan myös uuden kerrostalorakentamisen ja vanhan huvilarakentamisen rajapintaan tasoittamaan mittakaavamuutoksen tuomaa eroa ja tunnelman muuttumista. Nämä rajapinnat ovat muotoutuneet työn aikana jatkumona keskialueen rakennussuunnitelmille.

Saariston huvilakulttuurille tyypillisesti Vartiosaaren huvilat on rakennettu rannoille, koska niihin on saavuttu veneellä lähinnä virkistytymään ja viettämään vapaa-aikaa. Vartiosaaren huvilakulttuuri ja vapaa-aajan vieton muodot ovat muuttuneet voimakkaasti eristäytyneemmäksi ja alkuperäinen yhteinen seurustelu- ja puutarhakulttuuri on vähentynyt voimakkaasti. Uudisrakentamisen sijoittelulla on pyritty korostamaan ja mahdollistamaan yhteenkuuluvuuden tunnetta. Uudet täydentävät rakennusryhmät ovat ulkoarkkitehtuuriltaan sopuosinnassa vanhan kanssa, mutta ne rakennetaan tiiviimmiksi kokonaisuuksiksi, jolloin ympäröivää puustoa ja puutarha-alueita säilyy mahdollisimman paljon.

3.2.1 Rakennettu siirtymävyöhyke, kylänraitti

Kylänraitin uudisrakentamisalueet sijoittuvat paikkoihin, joissa saaren keskiosan korkeamman rakentamisen ja huvila-alueen väliin tarvitaan siirtymävyöhyke. Vyöhyke toimii mittakaavaltaan ja hengeltään taustana huviloille. Siirtymävyöhyke toimii paikoittain myös sosiaalisena ra-

jana saaren asukas- ja kävijämäärän kasvaessa julkisen ja yksityisen tilan välissä tai tiiviisti rakennetun keskiosan ja herkän luonnon välissä. Tällä hetkellä erityisesti ranta-alueilla on hyvin epäselvää, missä retkeilijä voi kulkea astumatta kenenkään yksityiselle tontille. Uudisrakennusryhmillä luodaan hyvin selkeät yksityiset piharajat rakennusten välisen rajautumisen ja sijoittumisen avulla. Uusien rakennusten tulee olla puurakenteisia, harjakattoisia ja niiden ulkoverhousen pystylaudoitettuja.

3.2.2 Rakennettu siirtymävyöhyke, uudet pihapiirit

Uudet modernit pihapiirit sijoittuvat huviloiden taustametsään. Pihapiirit ovat rakennettuja saarekkeita muuten pääosin julkisessa lähimetsässä. Alkuperäisten huvilakokonaisuuksien välissä säilyy yhteys ja niiden ympärille jää puistomainen vihreä alue. Uudet rakennussaarekkeet lomittuvat useimmissa tapauksissa metsään niin, että huviloiden tausta jää metsäiseksi. Saarekkeissa on yhteinen talousrakennus ja autopaikoitus on keskitetty.

Rakennukset ovat puurakenteisia, puolitoista- ja kak-

Ny-Torpin ranta, sauna ja uimahuone / Valokuva Kerttu Loukusa 8/2014

Huviloihin saavutaan vesiteitse, joten laiturit on yksi merkittävimmistä tekijöistä saaren miljöössä. / Valokuva: Kerttu Loukusa 8/2014

sikerroksisia, ulkomuodoltaan yksinkertaisia ja suorakaitteen muotoisia. Uusien rakennusten väriytyks noudattaa alkuperäisten viereisten huviloitten väriä, jotta uusi uudisrakennuskokonaisuus on selkeästi erotettavissa omaksi saarekkekseen. Uusien rakennusten tulee olla harjakattoisia ja niiden ulkoverhoukset pystylaudoitettuja. Rakennukset sovitetaan maastoon ilman, että syntyy ympäröivää puustoa vahingoittavia pengerryksiä tai maastomuokkauksia.

3.3 PIENIMITTAKAAVAINEN RANTARAKENTAMINEN

Rannan tuntumaan voidaan rakentaa pienimittakaavaista, hallittua ja historiallista kulttuuriperintöä jatkavaa lisärakentamista, kuten uimahuoneita, saunoja ja laiturirakennelmia. Seuraavissa kappaleissa on tarkemmin määritelty rantarakentamisen periaatteista.

3.3.1 Uimahuoneet ja odotuskopit

Vartiosaaren saaristolaišhuvilaperinteen mukaisesti ollut paljon erilaisia laiturirakennelmia ja uimahuoneita. Uimahuoneet ovat perinteisesti sijainneet hirsialkulaiturin päällä. Nämä ovat käytön vähentyessä tai muista syistä johtuen suurilta osin päässeet huonoon kuntoon ja suurin osa on purettu kokonaan. Parhaiten säilyneitä ovat Stenkullan, Ny-Torpin ja Kaislikon uimahuoneet. Reposalmen viereinen keltainen vaja on luultavasti vanhan laivalaiturin odotuskoppi. Se voitaisiin siirtää uuteen sopivampaan paikkaan uuden sillan ja yhdystien läheisyyteen, esimerkiksi vanhaan tehtävänsä odotussuojaksi uudelle vuorovenelaiturille.

Uimahuonekulttuuri on tärkeä osa Vartiosaaren huvilayhteisöä ja sitä ehdotetaan uudelleen elvytettäväksi.

Tämä tapahtuisi varsinkin pohjoispuolella suojaisimmissa sääolosuhteissa palauttamalla olemassa olevia uimahuoneita laitureiden päihin ja sallimalla uudet pienet korkeintaan 1,5x1,5m modernimmat, mutta alueen henkeen sopivat, uimahuoneet. Uimahuoneen väriytyksen tulee tällöin olla huvilan mukainen ja sen ulkonäön siro, kevyt ja puurakenteinen.

3.3.2. Laiturit

Useat ja erimuotoiset laiturit ovat yksi Vartiosaaren omaleimaisimmista elementeistä. Ne ovat olleet arkielämän ja liikkumisen edellytys. Näin ollen ne muodostavat erittäin tärkeän, säilytettävän ja vaalittavan tekijän saaren kulttuuriympäristön kannalta. Kaikkia kaupungin omistamia laitureita ei kuitenkaan ole järkevä pitää kaupungin omistuksessa. Näin ollen laitureita voisi harkitusti vuokrata tai myydä osana huviloita vaikkakin ranta-alue on muuten julkista tilaa. Huvilalla olisi näin laiturin käyttöoikeus sekä ylläpitovelvollisuus.

Vartiosaaren saavutettavuutta mereltä päin tulee parantaa ja julkisten rantautumispaikkojen ilmettä yhtenäistää niin, että yleisten laituripaikkojen löytäminen on help-

ALUESUUNNITELMA 1:2000
OTE 3, ITÄ

●●●●●●●● Suunnittelualueen rajaus

Maiseman avaus rinteessä - TILANNE ENNEN

Maiseman avaus rinteessä - TILANNE JÄLKEEN

Maiseman avaus kallio - TILANNE ENNEN

Maiseman avaus kallio - TILANNE JÄLKEEN

Maiseman-avaus-kallio:

Korkeilta kallioilta avataan nykyisten näkymien lisäksi muutamia uusia näkymiä merelle ja Tammi-saloon. Näkyvä avataan poistamalla alarinteestä ja rannasta puita harkitusti, jotta saadaan aikaan siivilöityvä näkyvä. Poistettavat puut tulee merkitä maastossa.

Maiseman-avaus-rinne:

Rantareitiltä avataan paikotellen näkymiä merelle poistamalla pienpuustoa ja pensaikkoo, tarvittaessa myös puiden alaoksia. Tavoitteena on luonnollinen siivilöityvä näkyvä.

poa ja vaivatonta. Vartiosaaren pienvenesatama tulee sijaitsemaan Draknäsin huvilan viereisessä poukamassa. Tämän lisäksi Sunnanvikin ja Kaislikon laiturit otetaan käyttöön yleisinä pienvenelaitureina ja Pikku-Hovin edessä oleva matala laituri hyödynnetään melojien laiturina.

3.3.3 Rantamuurit ja kivipengerrykset

Vartiosaaresta löytyy runsaasti erilaisia rantamuureja ja kivipengerryksiä, jotka ovat sekä kulttuurihistoriallisesti että puutarhataiteellisesti merkittäviä. Suurin osa niistä on kuulunut todennäköisesti huviloiden puutarhoihin tai on osa saaren monipuolista polkuverkostoa. Rakenteita löytyy niin pihapiireistä kuin ympäri saarta metsiköistä ja rantakasvillisuuden lomasta. Nämä aiheet tulee säilyttää ja paikotellen hyödyntää rantareitin osana.

3.3.4 Rantasaunat

Rantasaunat kuuluvat perinteiseen vartiosaarelaiseen rantamaisemaan, mitä halutaan edelleen ylläpitää. Vanhoja saunoja kunnostetaan ympäri saarta, niitä otetaan

julkiseen käyttöön tai taloyhtiösaunoiksi ja saaren pohjoisrannalle Nordanvikin seudulle rakennetaan muutama uusi rantasauna.

3.4 JULKISEN JA YKSITYISEN TILAN RAJAAMINEN

Perinteisesti Vartiosaareissa ei ole ollut kovinkaan paljon aitoja rajaamassa pihapiirejä. Tämä johtunee siitä, että pienessä yhteisössä ihmiset ovat pitkälti tienneet naapurien rajat ja kulku huvilaan on tapahtunut pitkälti meren puolelta. Siellä tällä aidoin rajattuja paikkoja kuitenkin löytyy, kuten entisen Nunnaluostarin (Bergbo) puuaidan sekä kuusiaidan rajaama pihapiiri. Aitoja ja rajaavia pensaita on tehty /kasvatettu lähinnä niihin paikkoihin, joissa on ollut tontin viereltä kulkeva julkisempi kulkutie tai selkeä polku. Pensasaitoja tulee pohjoispuolen uudisrakennusryhmiin. Kun kulkijamäärä tulee kasvamaan saareissa tarvitaan uusia rajaavia elementtejä, jolloin kulkija saadaan selkeästi ohjattua pysymään julkisella alueella.

Vartiosaaren on hyvä laatia Vartiosaari-puuaitatyyppi,

joka soveltuu kulttuurihistoriallisesti arvokkaaseen miljööseen. Yhtenäiset periaatteet yksityisiä tontteja ja pihoja rajaavissa aidoissa ja viheristutuksissa luovat yhtenäistä ja harmonista vaikutelmaa. Ranta-alueen uudishuvilakokonaisuuksissa käytetään pensasaitoja. Asemakaavavaiheessa tutkitaan tonttien ja huvilapalstojen rajautuminen ympäristöstään. Rajautumistapa voi vaihdella alueittain. Liian pieniä aitauksia tulee välttää.

3.5 JULKINEN RANTAPUISTO JA LÄHIMETSÄ

Asukas- ja käyttäjämäärän suuri kasvu tulee rasittamaan ja muuttamaan huvila-alueen luontoa voimakkaasti. Vaarana on kulutuksen lisäksi alueen rehevöityminen ja pinta-vesiolosuhteiden muuttuminen. Kaikissa ranta-alueen toimenpiteissä tulee pyrkiä rajoittamaan ja kontrolloimaan näitä muutoksia.

3.5.1 Metsänhoidon periaatteet

Alueen metsät kuuluvat suureksi osaksi huvilapuutarhoihin. Näiden metsien hoitoon on kiinnitettävä erityistä

Ranta-alueella käyttäjien kulun ohjaaminen tulee suunnitella erittäin huolellisesti herkissä paikoissa, kuten lehdossa. / Valokuva: Eija Syväilo 2013

Vartiosaaren rantametsikköä / Valokuva: Kerttu Loukusa 8/2014

huomiota niiden maisemallisten, puutarhataiteellisten ja kulttuurihistoriallisten arvojen vuoksi. Metsissä on myös paljon ekologisia arvoja, kuten esimerkiksi erilaisia arvokkaita kasvillisuustyyppejä ja vanhaa, lahoavaa puustoa.

Rakentamisen johdosta alueen metsiin kohdistuu muutospaineita, muun muassa kulutuksen kasvun takia. Osa metsistä tulee myös tuhoutumaan rakentamisalueiden takia. Säilyviä metsiä tulee hoitaa osana Vartiosaaren virkistysympäristöä ja huvilavyöhykettä. Hoitotoimien aloitus on syytä tehdä ennen alueen rakentamisen aloittamista. Hoitotoimenpiteissä noudatetaan Helsingin kaupungin luonnonhoidon linjausta ja periaatteita.

Rakentamistoimenpiteet tulevat vaikuttamaan alueen metsiin muun muassa pienilmaston muuttumisen takia. Rakennusalueisiin rajautuvia, säilyviä, erityisesti kuusivaltaisia metsiä tuleekin valmentaa vähintään viisi vuotta ennen rakennustöiden aloittamista. Tällöin puut ehtivät tottua muuttuneisiin valo- ja tuuliolosuhteisiin sekä reunaan kasvaa suojaavaa puustoa. Lisäksi metsää harvennetaan tarvittaessa pienaukko/poimintahakkuin mm. kulutuskestävyyden lisäämiseksi ja metsän uudistumisen takaamiseksi. Polkujen lähietäältä poistetaan suunnitelli-

jan määrittämät huonokuntoiset puut. Uudisrakentamisen ja olevan metsän liittyminen tulee suunnitella ennen rakennustöiden aloitusta.

Huvilapuutarhojen kohdalla metsien hoito tulee tehdä erillisten kunnostus- ja hoitosuunnitelmien mukaisesti. Useimmiten maiseman avaus on tarpeen. Tonttien ja lähiympäristön metsiä tulee hoitaa ja uudistaa tarvittaessa, jotta metsäpuutarhojen alkuperäinen tunnelma ja ilme säilyvät. Esimerkiksi puutarhoihin liittyvien metsien hoidossa tulee huomioida mahdolliset kulttuurikasvit ja mahdollistaa hoitotoimenpiteillä niiden säilyminen (esim. estetään kuusettuminen) ja tarvittaessa uusiminen. Huviloiden takana, huvilan ja suunnitellun kerrostalon välissä sijaitsevan metsäalueen hoidossa tulee pyrkiä mahdollisimman tiheään ja monikerroksiseen metsikköön.

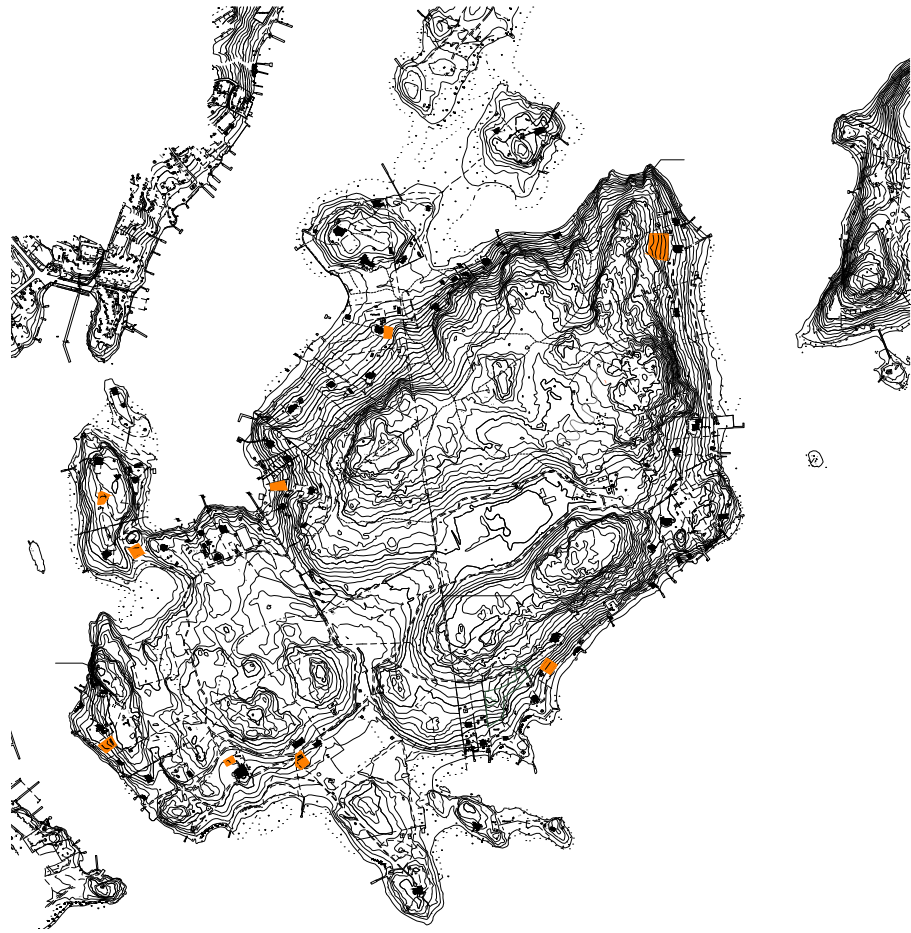
Hoitotoimilla avataan lisää näkymiä ranta-alueen merellisyyden tunnun lisäämiseksi. Näkymien avaamisessa pyritään siivilöityviin, luonnollisiin näkymiin. Rantareitiltä avataan paikoitellen näkymiä puuston lävitse kohti merta poistamalla pientä vesakkoa ja harventamalla puustoa poistamalla yksittäisiä puita sekä paikoin ryhmittäin. Harvennetuissa kohdissa seuraavan puusukupolven

kasvu mahdollistetaan jättämällä pienpuita harkittuihin kohtiin kasvamaan. Lisäksi puiden alaoksia voidaan karsia. Liiallista näkymien avaamista tulee kuitenkin välttää, jotta rantametsän tunnelma vaihtelee. Näköalakalliolta ja Kiinalaispolulta avataan näkymiä merelle poistamalla alarinteestä yksittäispuita, jotta saadaan aikaan siivilöityvä näkymä. Asiantuntijan tulee laatia alueille puustonhoitosuunnitelmat.

Muulla kuin näkemäalueella rantametsän puusto suojaavine pensasvyöhykkeineen saa jäädä luonnontilaisen kaltaiseksi, mikä edesauttaa lepakoiden saalistusympäristöjen laadun säilymistä. Poukamien kohdalla rantapuusto pyritään säästämään nykyisenkaltaisena ja mahdollinen näkymien avaaminen on toteutettava erittäin varoen, jotta vesisiipan elinmahdollisuudet eivät huonone (Vartiosaaren lepakkoselvitys, s.21).

Ekologisesti arvokkaille metsäalueille (Helsingin ympäristökeskuksen luontotietojärjestelmän mukaiset alueet) tulee laatia erilliset hoitosuunnitelmat, joissa huomioidaan metsien luontoarvot ja virkistyskäytön tarpeet. Esimerkiksi rannan luonnonmukaisimmille metsäosuuksille, jotka sijaitsevat kaukana huviloista, tulisi jättää laho-

Hyötypuutarhojen sijaintikartta Vartiosaaren ranta-alueella

puustoa , kuten maapuina. Maapuilla voidaan harkituissa kohdissa ohjata ihmisten kulkua, ja täten välttää maaston kulumista.

Jalopuut ja maisemapuut pyritään säästämään mahdollisuuksien mukaan. Pienpuustoa maisemapuun ympäristössä poistetaan tarvittaessa puun esilletuomiseksi. Huvilavyöhykkeeseen kuuluvat, istutetut huonokuntoiset jalopuut ja maisemapuut uudistetaan samalla lajistolla.

3.5.2 Hyötypuutarhat

Vartiosaaressa on useita vanhoja hyötypuutarhoja, jotka ovat kasvamassa umpeen ja joista alkuperäinen kasvillisuus on suurimmaksi osaksi hävinnyt. Hyötypuutarhoja voidaan ottaa mahdollisuuksien mukaan uudelleen käyttöön osana julkista puistotilaa. Jannebergin ja Stuganin luona oleva terassoitu hyötypuutarha toimii koululuokan ja lastensuojelun yhteisenä kasvimaana tai muuna viljelystilana.

Julkisessa tilassa olevat kunnostettavat hyötypuutarhat voivat jatkaa viljelykulttuurin perinnettä esimerkiksi melko helppohoitoina omena- tai kirsikkatarhoina. Osaan voi istuttaa pystyoksaista marjapensaita, jotka selviävät vähäisellä hoidolla. Aluskasvillisuus näissä kohteissa voi olla

Huvilapuutarhojen kunnostus:

Huvilapuutarhat voidaan säilyttää ja kunnostaa esim. korjaamalla puutarhan vanhoja rakenteita ja polkuja sekä avaamalla näkymiä merelle ja puutarhan eri osiin. Yksinkertaisempi tapa kunnostaa puutarha on keskittyä puutarhan ydinalueeseen huvilan lähelle ja kunnostaa se esimerkiksi mahdollisten suunnitelmapiirustusten tai inventointien mukaan. Muu osa puutarhaa voi säilyä esim. niittyinä.

Yllä: Hyvin säilynyt ja hoidettu Suotorpan puutarha / Valokuva: Kerttu Loukusa 8/2014

Alla: Vartiosaaren nykyinen viljelypalsta-alue, hyötypuutarhoilla on saarella pitkät perinteet/ Valokuva: Eija Syväilo 2013

Vartiosaassa on laaja polkuverkosto
/ Valokuvat: Kerttu Loukusa 8/2014

Rantareitin varrella on useita luonnonhiekkarantoja, tässä Sunnanvikin ranta
/ Valokuva: Kerttu Loukusa 8/2013

niittyä, joka leikataan muutaman kerran kesässä. Jotkin hyötytarhat voidaan osoittaa erilaisten yhdistysten käyttöön esimerkiksi kaupunkiviljelyyn tai herne- ja auringonkukkapelloiksi. Yleensäkin alueen puistoistutuksissa voi käyttää syötäviä hedelmiä ja marjoja tuottavia puita ja pensaita.

3.5.3 Lasten leikkialueet ja julkiset pelikentät

Ranta-alueelle osoitetaan leikkipaikkoja ja julkisia pelikenttiä. Suunnitelmassa on pyritty hyödyntämään vanhat pelikentät ottamalla ne uudelleen käyttöön soveltuvin osin. Leikki- ja pelikentät keskittyvät Sunnanvikin alueelle ja saaren luoteispuolelle Nordanvikin ja Nytorpin huviloiden väliselle alueelle. Leikkialueet rakennetaan yksinkertaisina, pieninä luontoon sopivina luonnonmateriaaleilla tehtyinä alueina. Kuntoilualueet toteutetaan samantyyppisillä periaatteilla. Leikkipaikkojen, pienten peliaukioiden ja kuntoilu-alueiden sijoittelussa kannustetaan helppoon arkiliikuntaan ja käyttämään rantareittiä sekä pienempiä rantaan ja laitureille johtavia polkuja.

3.6 RANTA-ALUEEN KULKUREITIT

Uusi tiestö noudattaa mahdollisimman pitkälle vanhaa reittiverkostoa. Reittejä levennetään ja perustuksia uusitaan tarvittaessa. Reittejä levennetään niin, että viereisiä varttuneita puita voidaan säästää mahdollisimman paljon. Mahdolliset ovat pengerrykset ja kivimuurit sekä muut rakenteet otetaan huomioon ja uusi reitti linjataan ja tehdään siten, että vanhat kulttuuripiirteet voivat säilyä. Kiinalaispolku säilytetään ja otetaan osaksi reittiverkostoa. Rannan reitit voidaan päällystää soralla, kivituhkalla tai luonnonsoramurskeella.

Reitit pidetään melko kapeina; tavoitteena on ihmisen mittakaava. Tonteille ajo sekä huoltoajo sallitaan tarvittavissa kohdissa. Näissä teissä käytetään paikoitellen levikepaikkoja ohitustilanteita varten, jotta tien leveys saadaan pidettyä riittävän kapeana. Kulutusherkissä kohdissa käytetään esimerkiksi pitkospuurakenteita. Saaren ympäri kiertää rantareitti. Rantareitti kulkee paikoitellen aivan rannassa, välillä ylempänä rakennusten lomassa, minkä johdosta se on hyvin monipuolinen virkistysreitti. Saaren

Uuden leikkialueen periaatepiirros

Vartiosaaren rantaviivaa Laajasalosta päin katsottuna kohti nykyistä vuoroveneen rantautumispaikkaa / Valokuva: Kerttu Loukusa 10/2013

ympäri pääsee myös pyöräilemään, pääosin rantareittiä pitkin. Rannan reitit on esitetty huolto- ja liikennejärjestelmäkartassa.

3.7 PYSÄKÖINTIJÄRJESTELYT

Yksityisillä huvilatonteilla pysäköintiperiaate on, että tontille johtaa pihakatu ja autopaikka sijoittuu omalle tontille. Poikkeuksena tästä on loma-asutusalueet, joille ei saada ajoyhteyttä vaikean maaston tai muusta rakenteesta erillään olevan sijainnin vuoksi. Uusissa rakennussarekkeissa autopaikoitus on keskitetty rakennusryhmän sisäosaan jolloin autot näkyvät puisto- ja metsäalueella mahdollisimman vähän. Huvilaraitti- rakennusryhmissä autot sijoittuvat joko omalle tontille rakennusten väliin tai keskitetysti keskiosan kerrostaloalueen autopaikoituksen yhteyteen.

3.8 HULEVESIEN OHJAUS

Hulevesiratkaisut noudattavat Helsingin kaupungin hulevesistrategiaa. Ranta-alueen hulevedet käsitellään pääsääntöisesti imeyttävillä ja hidastavilla, luonnonmu-

kaisilla painanteilla. Hulevesipainanteet ohjataan laaksoalueilta rantaan luontevina uomina osana maisemaa. Hulevesiuoman sijoittuminen rannan tärkeisiin kasvillisuusalueisiin vaatii erityistä suunnittelua. Hulevedet tulee käsitellä tonteilla.

3.9 PIENVENESATAMA

Pienvenesatama sijoitetaan maisemarakenteeseen siten, että olevaa luonnonrantaa voidaan hyödyntää osana satamaa. Esimerkiksi kallioon voidaan kiinnittää venelaitureita. Pienvenesataman ranta olisi hyvä rakentaa osaksi luonnonmukaisin menetelmin esim. kasvillisuuden peittämällä vaihtelevan kaltevilla, osin kivettyillä luiskauksilla. Tukimuurein rakennettavan rantaviivan pituuden ja materiaalien tulee olla sovitettu alueen henkeen ja maisemaan.

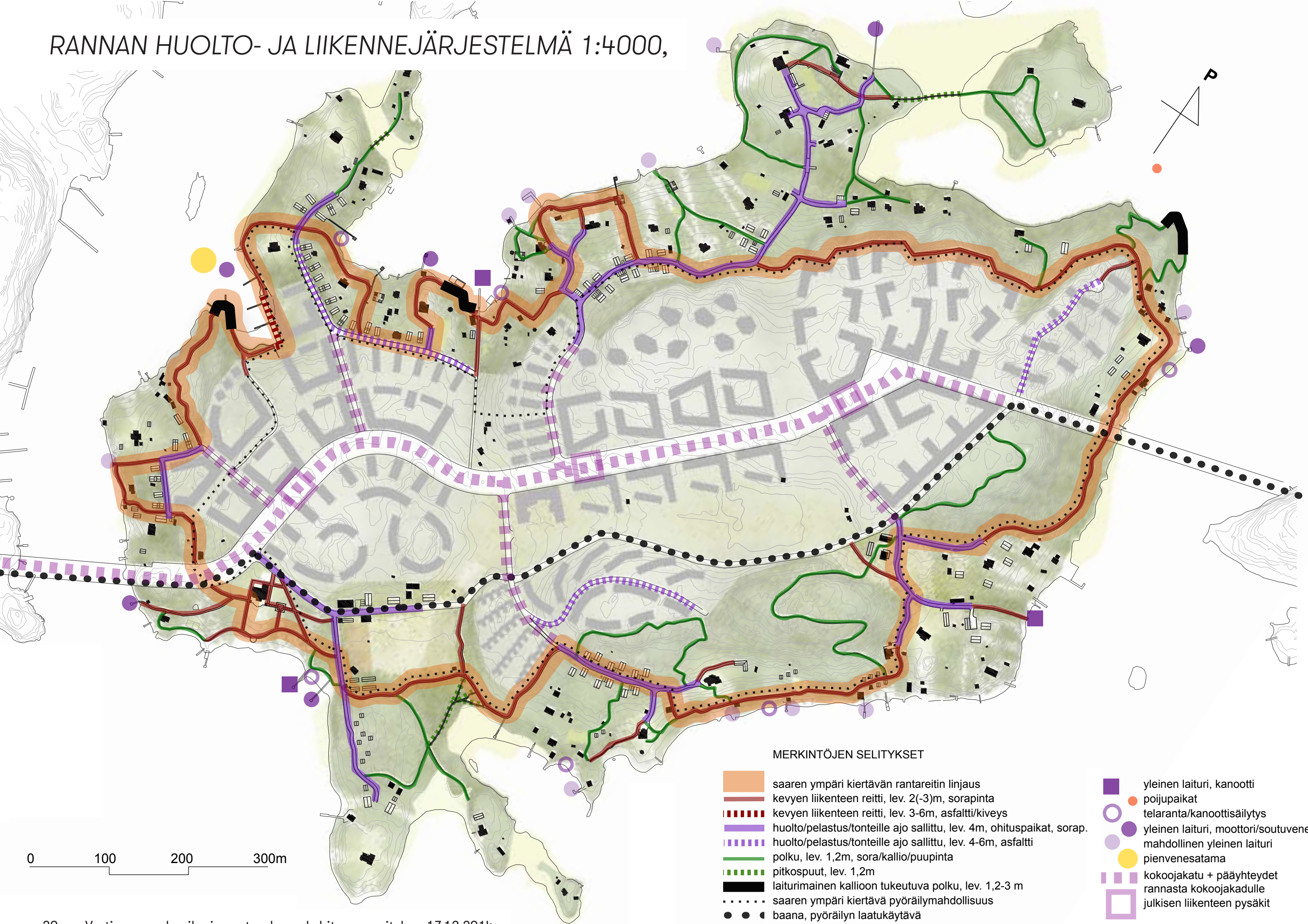
3.10 KUNNOSTUSMENETELMÄT, PERIAATTEET

Huviloiden kunnostamisessa ja muuttamisessa ympäristöön tulee edetä erittäin harkiten. Suunnittelijaksi tulee palkata vanhoihin rakennuksiin ja niiden korjaukseen erikoistunut arkkitehti. Huviloiden mittasu-

hteita ei tule muuttaa ulkopuolisella eristämällä ja vanhoja rakenteita, pintoja ja rakennusosia tulee kunnioittaa ja ne tulee säilyttää ja kunnostaa. Sisäpuitteiden ikkunalasit voidaan tapauskohtaisesti harkita muutettavaksi paremmin eristäviksi. Erityisesti tulee välttää ylikorjaimista, jotta vanha tunnelma voidaan säilyttää. Huviloissa tulee käyttää ainoastaan vanhaan taloon soveltuvia, hengittäviä ja puupohjaisia materiaaleja. Hengittävyys tulee huomioida myös pintakäsittelyssä niin rakennuksen sisä- kuin ulkopuolellakin. Arvokkaimpien huviloiden osalta kaikki korjaus- ja muutostyöt tulee tehdä kaupungin museon valvonnassa.

RANNAN HUOLTO- JA LIIKENNEJÄRJESTELMÄ 1:4000,

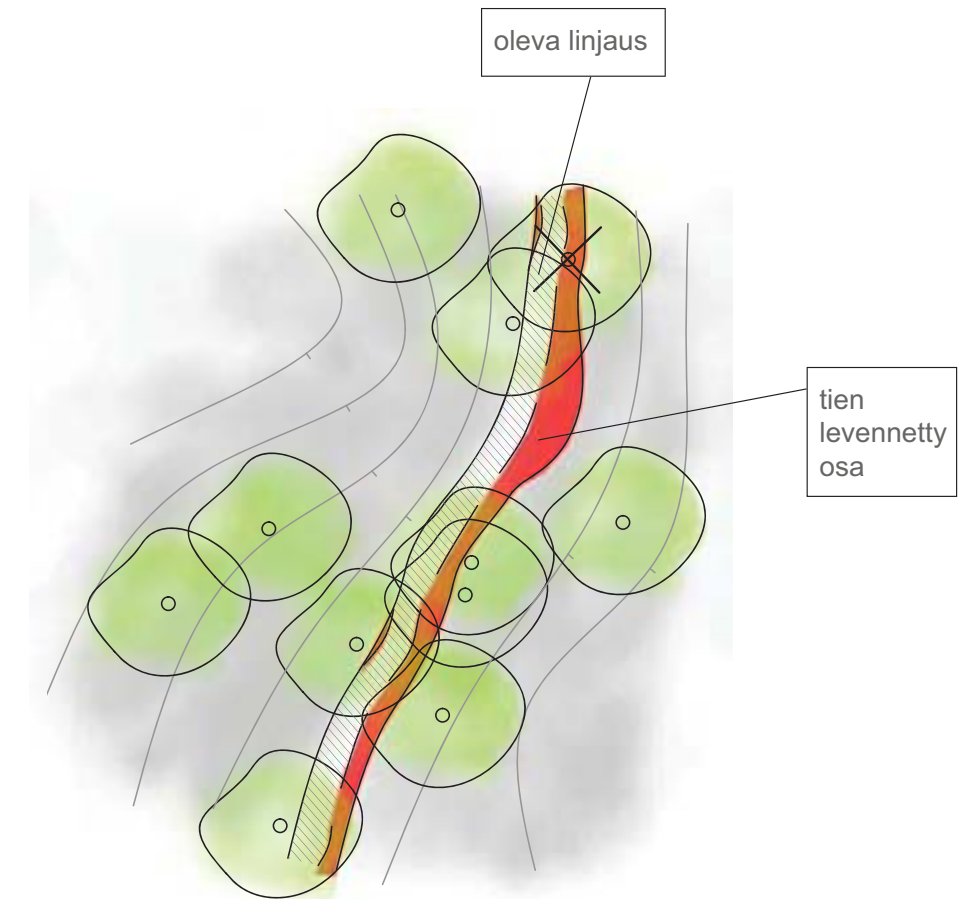
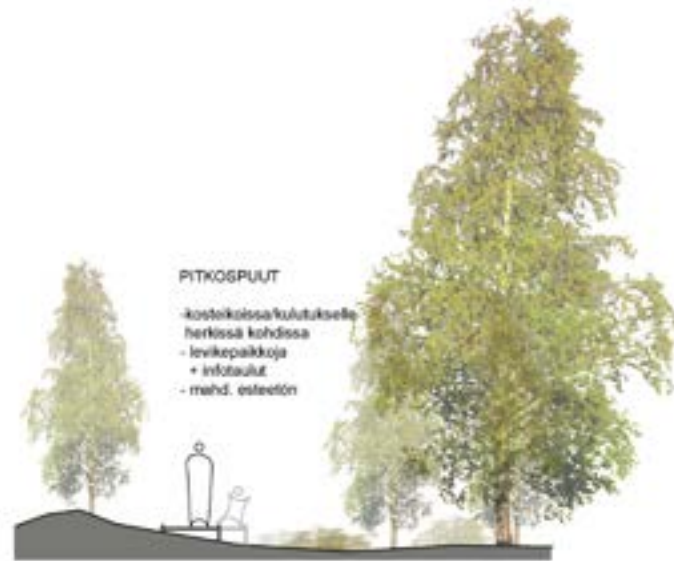
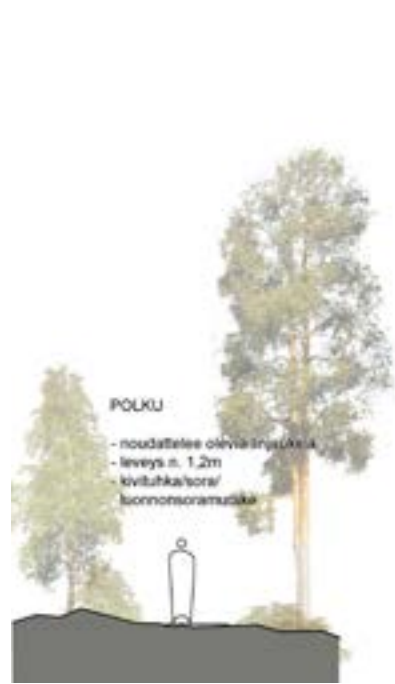

MERKINTÖJEN SELITYKSET

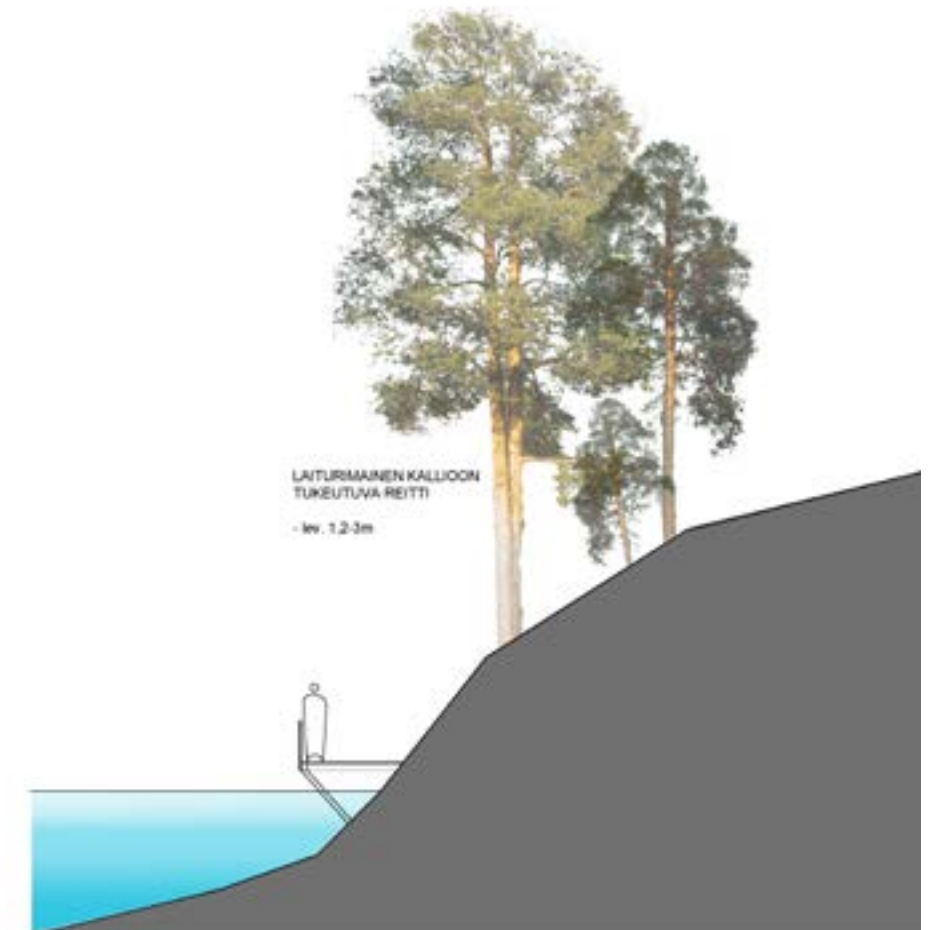
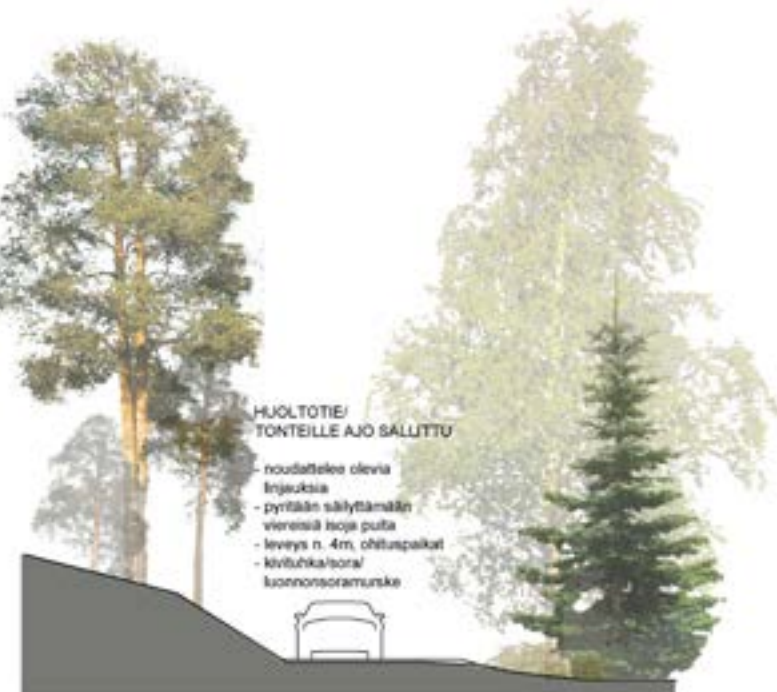
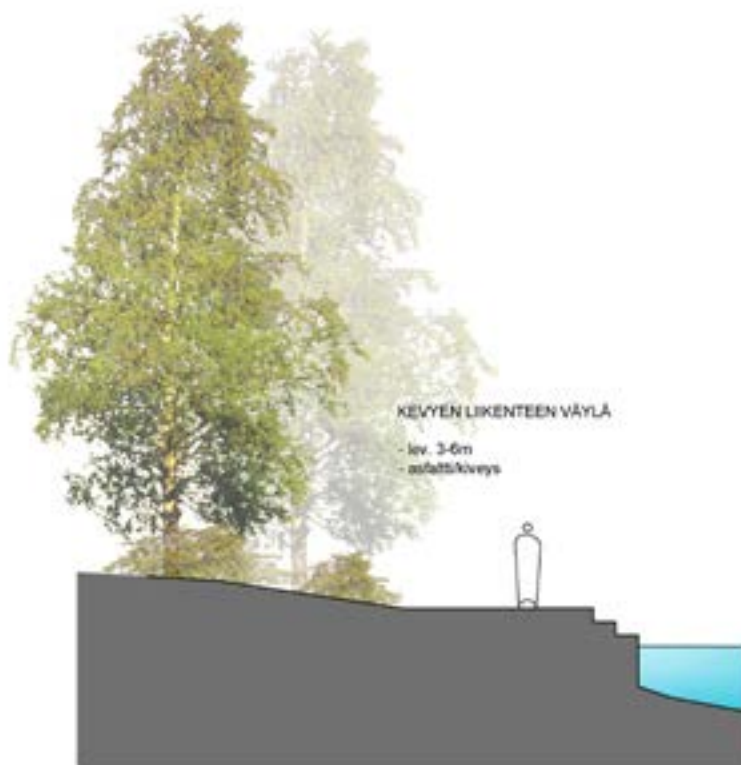
	saaren ympäri kiertävän rantareitin linjaus		yleinen laituri, kanootti
	kevyen liikenteen reitti, lev. 2(-3)m, sorapinta		poijupaikat
	kevyen liikenteen reitti, lev. 3-6m, asfaltti/kiveys		telaranta/kanoottisäilytys
	huolto/pelastus/tonteille ajo sallittu, lev. 4m, ohituspaikat, sorap.		yleinen laituri, moottori/soutuvene
	huolto/pelastus/tonteille ajo sallittu, lev. 4-6m, asfaltti		mahdollinen yleinen laituri
	polku, lev. 1,2m, sora/kallio/puupinta		pienvenesatama
	pitkospuut, lev. 1,2m		kokoojakatu + pääyhteydet
	laiturimainen kallioon tukeutuva polku, lev. 1,2-3 m		rannasta kokoojakadulle
	saaren ympäri kiertävä pyöräilymahdollisuus		julkisen liikenteen pysäkit
	baana, pyöräilyn laatuikäytävä		

REITISTÖJEN PERIAATELEIKKAUKSET

HUOLTOTIEN LEVENTÄMINEN, PERIAATEKUVA

Vartiosaaren huvila- ja ranta-alueen rakennuskanta on monipuolista ja kulttuurihistoriallisesti arvokasta, joten sinne ei osoiteta kovinkaan tehokasta uutta rakentamista.
/ Valokuvat: Kerttu Loukusa 8/2013

3.11 LISÄRAKENTAMISEN MÄÄRÄ JA TONTTITEHOKKUUDET

Vartiosaaren olemassa oleva rakennuskanta on pienimitakaavaista. Kiinteistöjen koot ja rakentamisen volyyymi vaihtelevat, mutta pääsääntöisesti kiinteistöllä on yksi asuinrakennus sekä muutamia pieniä talousrakennuksia. Nykyiset rakennuspaikan tehokkuudet ovat varsin pieniä keskimäärin n. 0,03. Koska rannan huvila-alueella kulttuurihistoriallisten ja maisemallisten arvojen tulee säilyä on huvilavyöhykkeen uudisrakentaminen maltillista. Uusien rantatonttien tehokkuudet ovat ehdotuksessa keskimäärin 0,05-0,1 tienoilla. Monilla kiinteistöillä tehokkuus jää kuitenkin alhaisemmaksi, sillä kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen on ensisijaista.

Kiinteistöille osoitetut lisärakennusoikeudet ovat riippuvaisia niiden ominaispiirteistä, kulttuurihistoriallisista arvoista, sijainnista, maisemallisista ominaisuuksista sekä linjauksista, joita ranta-alueen kehittämiseksi on tehty. Yksityisten kiinteistöjen kohdalla on kuultu myös maanomistajien toiveita. Arvokkaimpien huvilamiljöiden

täydennysrakentaminen on vähäistä kulttuurihistoriallisten arvojen säilyttämisen varmistamiseksi. Etelä- ja itärannalla, missä maisemalliset arvot ovat erityisen tärkeitä tehokkuudet jäävät 0,03-0,08 välille. Länsirannalla, missä huvilamiljöö kestää paremmin rakentamista tehokkuudet ovat hivenen suurempia niiden asettuessa 0,1:n molemmin puolin. Saaren pohjoisosassa jyrkät rinteet rajoittavat rakennuspaikkoja. Toisaalta siellä on pieniä kiinteistöjä, joilla tehokkuus on ympäröiviin kiinteistöihin verrattuna korkea. Vaihtelevista lähtökohdista johtuen pohjoisen alueen tehokkuudet vaihtelevat suunnitelmassa 0,05:stä yli 0,1:een.

Asemakaavoituksen yhteydessä uudisrakentamiselle osoitetaan uudet tonttirajat, joiden mukaan ne voidaan lohkoa nykyisestä kiinteistöstä. Nämä uudet kiinteistöt ovat tiukasti rajattuja ja niillä tehokkuus on korkeampi kuin varsinaisella huvilavyöhykkeellä. Huvila-alueella tonttirajat noudattelevat pääosin vanhoja kiinteistöjen rajoja. Joitain kaupungin omistamia huviloita on irrotet-

tu pienemmiksi rakennuspaikoiksi, jotka voidaan myydä yksityiseen omistukseen ympäröivän alueen jäädessä virkistyskäyttöön.

Olemassa olevien talousrakennusten määrä vaihtelee kiinteistöittäin suuresti. Suunnitelmassa kiinteistöille on osoitettu talousrakentamista enintään 30% asuinrakentamisen ja saunan yhteenlasketusta määrästä. Tällöin suurimmalle osalle kiinteistöistä talousrakentamista tulee lisää. Mikäli kiinteistöllä oleva talousrakentamisen määrä ylittää 30% asuinrakentamisen ja saunan yhteenlasketusta määrästä, ei tontille osoiteta uusia talousrakentamisen paikkoja. Tällöin olemassa olevia talousrakennuksia voidaan kunnostaa vastaamaan uusia tarpeita. Olemassa olevat talousrakennukset säilyvät alueen huvilakulttuuriin kuuluvana elementtinä osana pihapiirejä.

Lopullinen tonttijako ja rakentamisen tehokkuudet määrittyvät tarkemman tutkimisen jälkeen asemakaavan laadinnan yhteydessä.

4 HUVILOIDEN PIHAPIIRIEN KEHITTÄMINEN

Tarkemman suunnittelun kohteeksi on valittu tällä hetkellä Helsingin kaupungin omistuksessa olevat ja julkiseen käyttöön jäävät arvohuvilakohteet Sunnanvik, Stugan, Janneberg ja Kaislikko. Tässä yhteydessä tarkastellaan lisäksi Ny-Torpin ympäristön lähiliikuntatoimintoja ja esimerkiksi pohjoisrannan uuden ranta-asumisen kehittämistä. Pihapiirien suunnitelmat esitetään 1:1000 mittakaavassa

ja alueille on ideoitu saareen henkeen sopivia toimintoja. Havainnekuvien avulla saadaan mielikuva Vartiosaaren huvila- ja ranta-alueen tulevasta tunnelmasta, joka on tavoitteena säilyttää mahdollisimman ennallaan. Pihapiirien suunnitelmissa on otettu huomioon asukastapaamisissa saatuja käyttäjäkommenteja ja toivomuksia alueen julkisten toimintojen kehittämiseksi.

Havainnekuva Nordanvikin ja Bergkullan huviloiden suuntaan

4. 1 SUNNANVIKIN HUVILA JA PUUTARHA, JULKINEN VIRKISTYSALUE

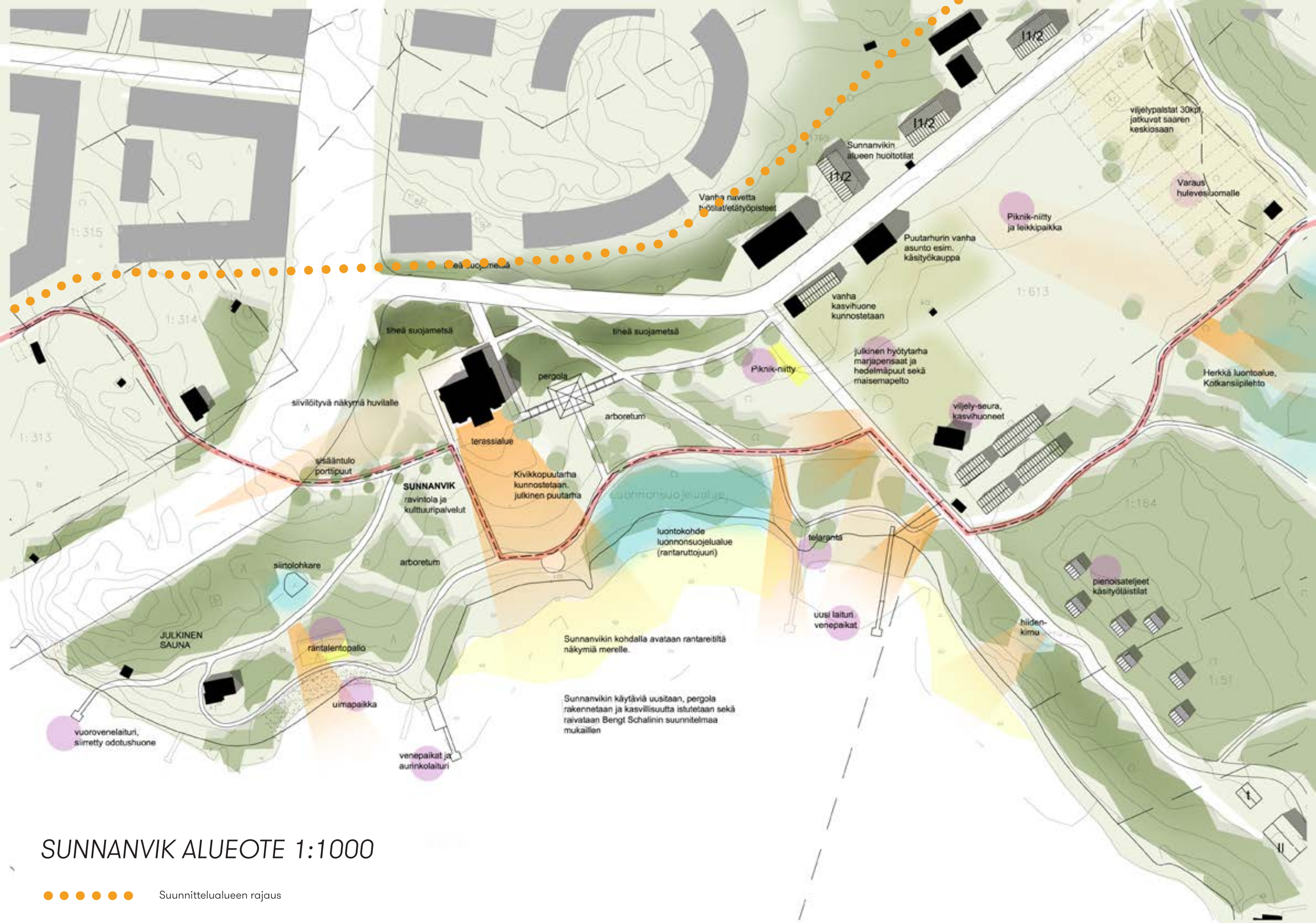
Havainnekuva Sunnanvikin huvila-alueesta mereltä päin

Sunnanvikin aluetta kehitetään kaupunkilaisten aktiivisena olohuoneena, jonka pääteemoina ovat lähiruoka ja -viljely, moni-ilmeinen kulttuuritoiminta sekä lomailu. Huvilassa toimii ympärivuotinen kahvila ja ravintola ja entiseen navettaan on mahdollista sijoittaa asukkaiden etättyöpisteitä sekä taiteilijoiden työtiloja. Vanhassa puu-

tarhurin asunnossa voisi toimia esimerkiksi käsityökauppa. Näiden ympärille rakennetaan joitakin uusia rakennuksia tukemaan Sunnanvikin huvilan toimintoja. Vanha kasvihuone ja hyötytarha kunnostetaan julkiseen käyttöön. Vartiosaaren viljelyseuralle tai vastaavalle toimijalle varataan paikka kasvihuoneille ja alueelle tehdään vilje-

lypalstoja. Aarne Ervin suunnittelemasta saunasta tulee alueen julkinen sauna ja sen yhteydessä on grillaus- ja uimapaikka.

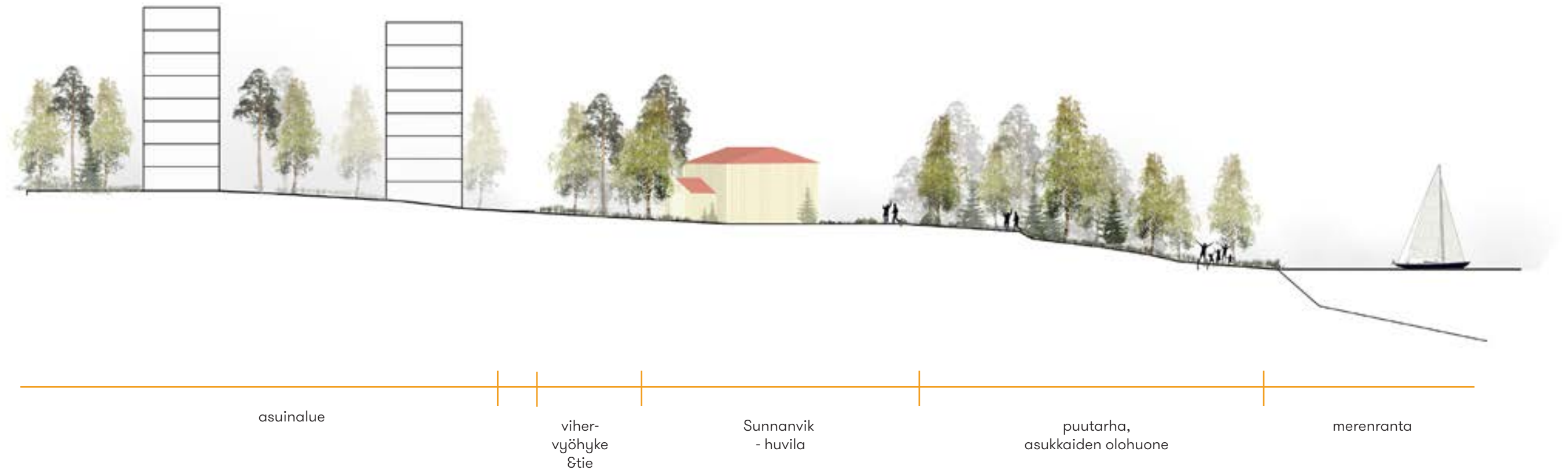

SUNNANVIK ALUEOTE 1:1000

●●●●●●●●●● Suunnittelualueen rajaus

asuinalue

viher-
vyöhyke
& tie

Sunnanvik
- huvila

puutarha,
asukkaiden olohuone

merenranta

Sunnanvikin puutarha entisöidään alkuperäisten suunnitelmien mukaan. Vuokrattavat kesäkäyttöiset ateljee- ja käsityötilat ja kesämajat sijoittuvan metsikköön Kotkansii- pilehdon tuntumaan. Näiden pinta-ala on noin 8-12 m².

Sunnanvikin alueelta löytyy luonnonhiekkaranta, joka sopii hyvin uimapaikaksi, ja useita laitureita. Vartiosaaren pieni luonnonsuojelualue, rantaruttojuuren esiinty- mä on myös täällä, muita luontokohteita siirtolohkare ja hiidenkirnu. Kevyen liikenteen Baana kulkee Sunnanvikin takapuolelta vanhaa pihapiirin raittia pitkin. Rantareitin linjaus menee Sunnanvikin rannasta ja puisto- ja viljely- alueen eteläpuolelta pitkospuilla lehdon halki kohti Stuga- nia.

viheralue, puisto

kahvila/ravintola

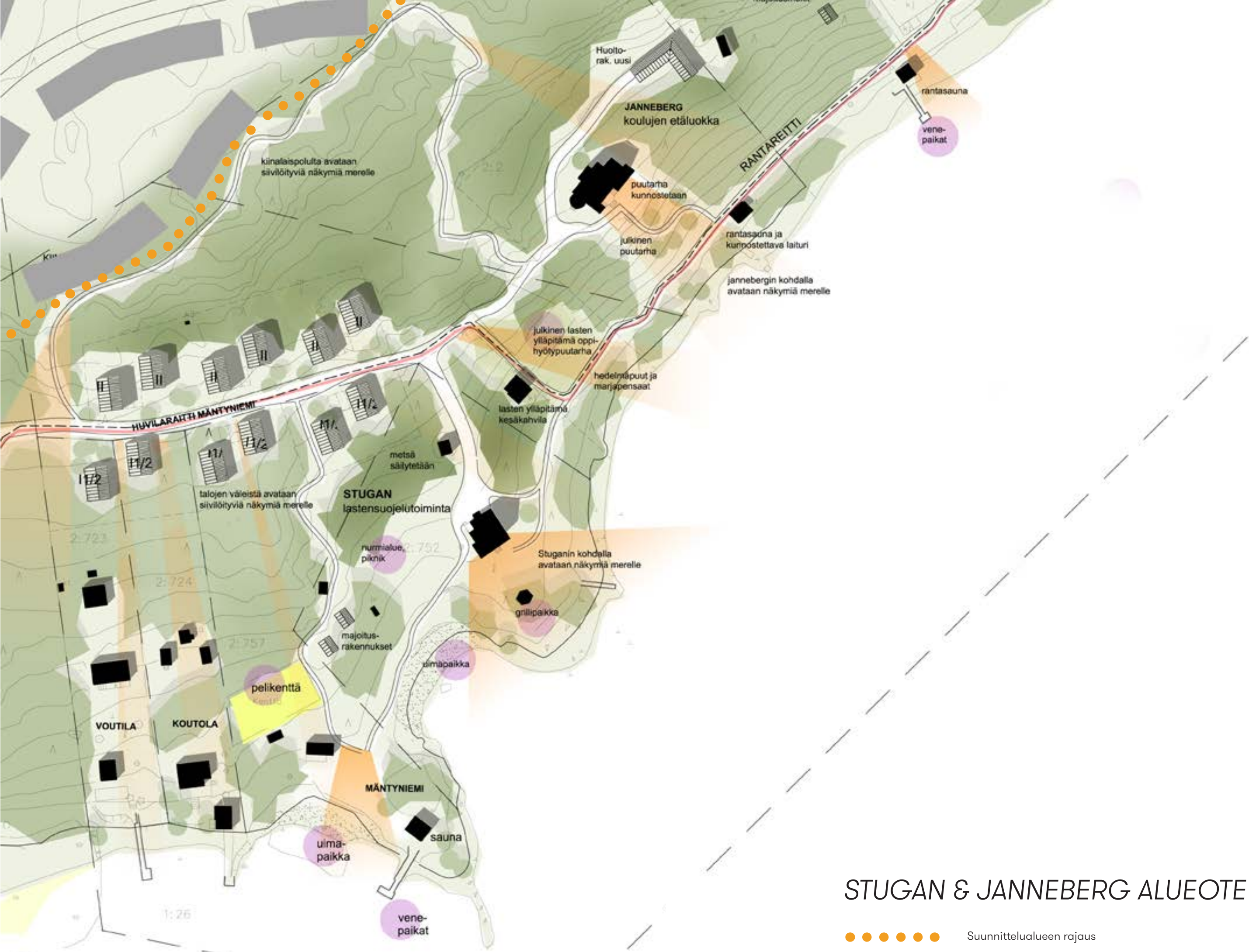

kasvihuoneet

puutarha

STUGAN & JANNEBERG ALUEOTE 1:1000

●●●●●● Suunnittelualan rajaus

4.2 STUGANIN JA JANNEBERGIN ALUE, KOULULAISRYHMÄT, LASTENSUOJELU- JA NUORISOTOIMINTA

Stuganin huvilassa toimiva lastensuojelu- ja nuorisotoiminta jatkuu nykyisellään. Tontille tuodaan uusi huoltorakennus julkisen hyötypuutarhan viereen, joka voi toimia tarvittaessa lasten kesäkahvilana. Sinikkalan parakin majoitustilat siirtyvät rakennettaviin uusiin majoitusrakennuksiin.

Uusi pienimittakaavainen rakentaminen muodostaa huvilaraitin, joka johtaa Jannebergin huvilalle. Janne-

berg otetaan käyttöön koulujen etäluokkana, johon koululaisryhmät voivat tulla oppimaan luonnonympäristöön tavallisen koulupäivän sijasta. Uuteen Jannebergin takapuolelle sijoittuvaan huoltorakennukseen tulee pieni keittiö, wc- ja pesutilat sekä tarvittavat varastot. Alkuperäinen hyötypuutarhapalsta voidaan ottaa käyttöön Stuganin ja Jannebergin yhteisenä opetuspuutarhana, missä nuoret ja lapset voivat opetella viljelytaitoja.

Raitti johtaa Jannebergin huvilalle. Uudisrakennukset liittyvät metsäiseen maisemaan ilman rajausta. Kulkuväylillä ei käytetä reunakiviä.

Pelikenttä toimii edelleen lasten ja nuorten käytössä. Jannebergin arvokas puutarha kunnostetaan. Sekä Stuganin että Jannebergin saunat ja laiturit huolletaan käyttökuntoon. Jannebergin itäpuolelle puretun huvilan edustalle tulee rantaan joitakin uusia majoitusrakennuksia. Rantareitti kulkee Stuganin takapuolelta ja menee Jannebergin kohdalta rantaan, tällöin Stuganin huvilan pihapiiri saa riittävän oman rauhan.

kesäkahvila

hiihtolatu

opetuspuutarha

rantasauna

4.3 KAISLIKON TAIDE- JA KULTTUURITOIMINTA

Kaislikon huvila tuo Vartiosaareen taidetta ja kulttuuripalveluita korostavan alueen. Sieltä löytyy tilausravintolan ja kahvilan lisäksi uusi paviljonkimainen vihikappeli ja luonnon tarkkailutila, josta järjestetään arkkitehtuurikilpailu. Lahdelman kaislikkoranta on tärkeä lintujen ja sammakoiden esiintymispaikka.

Paviljonkirakennelma sijaitsee rantareitin risteyksessä, lehtomaisella kosteikkoalueella ja ohjaa kuljijaa Kaislikkopolulle ja siitä eteenpäin Tervaluodon saarelle, sinne johtavia pitkospuita pitkin. Vanha punainen lentokonehangaari eli vesitasolentokoneen

kesäteatteri/ konsertit

juhlat/pitopalvelu

pienvenelaiturit

ympäristötaide

4.4 NY-TORP, LÄHILIIKUNTA JA UUSI ASUMINEN

Uudisrakennukset ryhmitellään yhteisöllisiksi pihakokonaisuuksiksi, jotka muodostavat huvilasaarekkeiden lisäksi uusia tiukasti rajattuja rakennettuja rakennusryhmiä lähimetsään. Ny-Torpin huvila kunnostetaan ja otetaan käyttöön päiväkotina. Furubackassa jatkuu nuorisotalo- ja leiritoiminta. Uusi rantasaunaryhmä sijoittuu Ny-Torpin edustalle. Rakennettava rantasaunaryhmä on huviloiden

ja saaren asukkaiden omistuksessa/vuokrattavissa.

Ranta-alueelta löytyy paljon erilaisia aktiviteetteja kuten tennis-, kroketti- ja petankkikenttä, grillipaikkoja, kyläkeinut sekä satama ja saunapalvelut. Lapsia ja nuoria varten rakennetaan luonnonmukaisia leikkialueita ja rantametsät toimivat jo itsessään mainioina leikkipaikkoina. Vartiosaaren asukkaita ja vierailevia käyttäjiä palvelevat

Ny-Torp ja taustalla uudet rakennusryhmät mereltä päin

nurmipelit

uimahuone

pienvenelaiturit

kelluvat rakenteet/saunat

LÄHTEET

Vartiosaaren kulttuuriympäristöselvitys, Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit, 2013
Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisu 2013:2

Vartiosaaren kulttuuriympäristöselvitys -inventointikortisto, Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit, 2013
Helsingin kaupungin asemakaavaosaston selvityksiä 2013:1

Vartiosaaren maisemaselvitys, Koponen, 2011
Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisu, Ympäristötoimisto 2011

Vartiosaaren lepakkoselvitys, FCG Suunnittelu ja tekniikka, Wermundsen, Mäkelä, 2012
Helsingin kaupunkisuunnitteluviraston julkaisu 2012

Itä-Helsingin kulttuuripuisto- kehittämissuunnitelma, 2012
Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto, asemakaavaosaston selvityksiä 2012:1